

DELAVSKA ENOTNOST

20. januarja 1968

Št. 3, leto XXVII.

SEJA PREDSEDSTVA RS ZSS

Tone Kropušek - kandidat za novega predsednika RS ZSS

Sedmi občni zbor republiškega sveta zveze slovenskih sindikatov bo 6. in 7. februarja, udeležili pa se ga bodo mimo izvoljenih delegatov in gostov iz naše republike tudi predstavniki vseh republiških sindikalnih svetov iz Jugoslavije.

Glavne točke dnevnega reda bodo referat o nekaterih aktualnih nalogah pri uresničevanju družbene reforme, razprava o poročilu o delu med šestim in sedmim občnim zborom, sprejem programske osnove za bodoče delo slovenskih sindikatov in volitve novega vodstva zveze slovenskih sindikatov.

Ta sklep je v sredo sprejelo predsedstvo RS ZSS, ki je na svoji zadnji seji pred občnim zborom slovenskih sindikatov posvetilo največ pozornosti pripravi za občni zbor in vprašanjem, ki so z njimi povezana.

Eno najvažnejših vprašanj pripravljajalnega dela za sedmi občni zbor je nedvomno bilo vprašanje kadrovske sestave republiškega sveta oziroma sploh vodstva slovenskih sindikatov. Prav zaradi tega je zadnji plenem RS ZSS tudi izvolil posebno komisijo z nalogo, da ta vprašanja prouči in potem da svoje predloge za njihovo ureditev.

O delu te komisije je na seji poročal Stane Božič, predsednik ObSS Kranj. Sporočil je najprej, da je sedanji predsednik RS ZSS Ivo Janžekovič obvestil komisijo o svojem slabem zdravstvenem stanju, ki mu otežuje izpolnjevanje funkcije predsednika slovenskih sindikatov, ki — mimo drugega — zahteva tudi nemajhne fizične napore, za katere prav zaradi slabega zdravstvenega stanja ni več sposoben. Komisija je te razloge tov. Janžekoviča morala upoštevati in je zato seveda morala začeti tudi razmišljati o možnih kandidatih za novega predsednika zveze slovenskih sindikatov.

K temu delu je komisija pritegnila tudi ožji aktiv republiškega sveta, vodstvo republiških odborov strokovnih kandidatov in nekatera občinska sindikalna vodstva, konsultirala pa je tudi druge republiške organizacije in organe. Na podlagi vsega tega je potem izoblikovala predlog za bodočega predsednika RS ZSS, za katerega predlaga tovariša Toneta Kropuška, sedanjega političnega sekretarja MK ZKS Maribor in člana IK CK ZKS.

Tov. Božič je dalje dejal, da je komisija proučevala tudi možnost, da za bodočega predsednika zveze slovenskih sindikatov

(Nadaljevanje na 2. strani)

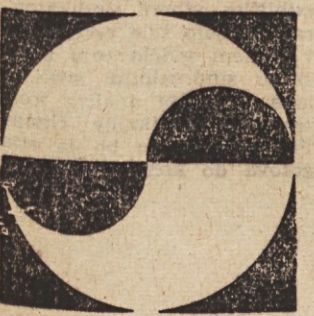


IZLETNIKI, TURISTI, SLADOKUSCI, PTUJ VAS VABI!

V vseh obratih našega podjetja boste solidno postreženi z domačimi specialitetami in prvovrstno haloško kapljico po zmernih cenah.

V hotelu nočni lokal z godbo. Za cenjeni obisk se priporoča

KOLEKTIV GOSTINSKEGA PODJETJA HALOSKI BISER PTUJ



MINUS 18° C V VAŠEM HLADILNIKU?
NE! Temveč v najnovejšem izdelku

LOŠKE TOVARNE HLADILNIKOV
L T H
KONZERVATORJU SGH-110



DOKAZ

— Statistični izračuni so pokazali, da smo pri enakih delovnih pogojih dosegli večjo produktivnost. Torej — če bomo resnično pljunili v roke, bomo dokazali upravičeni obstoj našega statističnega oddelka...

NA ROB RAZPRAVI V UPRAVNEM ODBORU REPUBLIŠKE GOSPODARSKE ZBORNICE:

Slovensko gospodarstvo pravi: NE TAKO!

LJUBLJANA, 17. JANUARJA: Razpravo na upravnem odboru Gospodarske zbornice SRS označuje eno samo vprašanje: kakšen je izhodiščni položaj slovenskega gospodarstva v letošnjem letu? Povedati je tudi treba, da je bil sklican upravni odbor republiške gospodarske zbornice v naglici, tako rekoč takoj po objavi nekaterih ukrepov ekonomske politike v letošnjem letu in zavoljo bojzani slovenskih gospodarstvenikov, da ukrepi, kakršni so bili uveljavljeni že lani, pretijo izmaličiti hotenja gospodarske reforme. V sklopu te problematike pa so si predstavniki slovenskega gospodarstva prizadevali odgovoriti zlasti na dve vprašanji; NAJPREJ: v kakšen položaj je potisnjeno gospodarstvo spričo veljavne kreditno monetarne politike in delitve dohodka; IN NATO: v kakšnem položaju se je znašlo slovensko gospodarstvo spričo sprememb v deviznem režimu.

Zavoljo obsežnosti problematike in spričo dejstva, da je bila seja upravnega odbora gospodarske zbornice v času, ko zaključujemo redakcijo našega lista, se bomo tokrat pomudili le ob prvem vprašanju.

ZAPISKI S SEJMA MODA 1968

NASMEH SKOZI SOLZE

Ob znanih tegobah naše tekstilne industrije deluje letošnji modni sejem v Ljubljani kot nasmeh skozi solze. Razstavljalci namreč še nikdar niso prikazali toliko modnega svetovljanstva v proizvodni tehnologiji, v vzorčanju in krojenju blaga kot letos. Oblačilni »boutique« dopolnjujejo domiselni izdelki iz domačega naravnega in umetnega usnja in konfekcija iz najrazličnejših uvoženih materialov, ki utegnejo še vedno delati domači tekstilni industriji velike preglavice.

Splošen vtis o modnem sejmu je torej zelo ugoden. Tudi izrednih zanimivosti je na pretek — vidnih in nevidnih...

BREZMADEŽNO BLAGO

Za tiste, ki smo bolj nerodni, je nemara med tekstilnimi modnimi »šlagerji« predvsem zanimivo blago Testilindusa, apretirano proti madežem. Pa ne gre za pretirano reklamo! Po belem damastnem prtu, impregniranim s tako imenovano scotchgard apreturo, ki se v Evropi še le boji za demovinsko pravico,

sem polila črno kavo in črno vino in oboje zlahka zbrisala s papirnato servieto. Poleg prtov pa bo tovarna impregnirala proti madežem še bombažni gaberden za hlače, obleke in kostume, keper za hlače in športna krila, dekorativne tkanine in pohištveno blago.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Gospodarstveniki ugotavljajo: ni dvoma, da je prvo obdobje uresničevanja gospodarske reforme vneslo v gospodarstvo stabilizacijo, da se je bistveno izboljšala plačilna bilanca, da poslovna uspešnost postaja odločilni moment v gospodarjenju delovnih organizacij, da je to obdobje sprostito še številne druge pozitivne premike. Pa vendar slovenskemu gospodarstvu preti najhujše — stagnacija.

Vzrokov za alarm je po mnenju gospodarstvenikov več. Tako se je obseg industrijske proizvodnje v minulem letu in v primerjavi s poprejšnjim povečal le za 1,2%, v začetku letošnjega leta pa industrijska proizvodnja tudi nima kdo ve kako ugodne perspektive, ker so se zaloge surovin in reprodukcijskega materiala v zadnjih mesecih minulega leta stalno zniževale, novi predpisi o uvoznem izvoznem režimu in o carinskih stopnjah pa so za večino pridelovalne industrije samo še zmanjšali možnosti za oskrbo z njimi. Likvidnost gospodarstva se sicer izboljšuje, toda po oceni republiške gospodarske zbornice so terjatve do kupcev ob koncu minulega leta za kakih 40% višje, kot so bile v letu 1966, obveznosti do dobaviteljev pa so porasle za približno 26%.

In spet: v desetih mesecih minulega leta je bila investicijska potrošnja le za 0,3% v svoji nominalni vrednosti višja od investicijske potrošnje v istem časovnem obdobju leta 1966. Zato tudi komentar slovenskih gospodarstvenikov: spričo lanske nizke in razdrobljene stopnje investicijske potrošnje počasi usihajo potencialne prednosti slovenskega gospodarstva, obeta se zastoj v gospodarski rasti.

KJE PRESIHA ŽIVLJENJSKI SOK SLOVENSKEGA GOSPODARSTVA?

Pogosti so očitki, da gospodarske organizacije povečujejo osebne dohodke mimo porasta produktivnosti, mimo naraščanja stopnje rentabilnosti, torej na račun skladov. Bržčas in marsikje so ti očitki tudi upravičeni, saj od leta 1966 ugotavljamo, da gospodarstvo ni realno povečevalo osebnih dohodkov in da je taka politika delitve bila značilna tudi za pravkar minulo poslovno leto. Tako so bili neto osebni dohodki

(Nadaljevanje na 7. strani)

Naš letošnji program

Polemika okrog omejitve prispevne stopnje za proračune in socialno zavarovanje v gospodarskem zboru zvezne skupščine in nato v tisku nas ni opozorila le na skrbniške ambicije zvezne administracije, ampak je vzbudila v nas tudi več zanimanja kot prejšnja leta za temo: gospodarstvo Slovenije v letu 1968.

Celovit odgovor na vprašanje, kako bomo letos v Sloveniji uravnavali gospodarsko in družbeno življenje, bo — razumljivo — znan šele po skupščinski razpravi o elementih letošnje gospodarske politike v naši republiki. Vendar pa je že zdaj — soodeč po programu izvršnega sveta skupščine SRS in po razpravi na skupni seji predsedstva in izvršnega odbora republiške konference SZDL 5. januarja — možno sklepati, da nam odgovora tokrat ne bo več treba iskati za kopico »kvantitativnih statističnih pokazateljev«, ki prej meglijo kot bistrjo naše gospodarske napovedi, ampak da bo jasen in stvaren. Nerealne napovedi o naraščanju obsega proizvodnje in produktivnosti dela, ki smo jih utemeljevali v prejšnjih letih s seštevki ton, metrov in litrov uporabnih dobrin, smo letos zamenjali s stvarno opredeljitvijo gospodarskih možnosti. V letošnji program naše gospodarske rasti torej nismo vpisali vseh naših želja, ampak le uresničljive zamisli.

Res uresničljive? Mar ni v javnosti obveljalo prepričanje, da smo lani porabo sicer uspeli uskladiti s proizvodnjo, vendar ne po strukturi, marveč le količinsko. Zato velike zaloge neprodanega blaga, ki se jih tudi z razprodajami nismo

(Nadaljevanje na 7. strani)

mercator

VEDNO IN POVSOD

REZERVIRANI STOLPEC



Franjo Fišer

predsednik občinskega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Maribor:

● Kaj posebno želite, da bi občni zbor republiškega odbora Zveze sindikatov Slovenije uvrstil na dnevni red?

Z zaostrenimi pogoji gospodarjenja vse bolj čutimo, da je potrebno utrditi delo sindikata v podružnici. Mnoge delovne organizacije se ubadajo z velikimi gospodarskimi težavami, mnogi delavci že prenašajo posledice neustrezne poslovne politike. Toda sindikat, ki bi moral usmeriti ves svoj vpliv in delo v skrb za delovnega človeka, na uravnavanje medsebojnih odnosov v kolektivu, v preventivne ukrepe na področju gospodarjenja, te svoje naloge ne opravlja, ker je v mnogih primerih kljub prizadevanju ne more opraviti. V naši dejavnosti so kolektivni povečini maloštevilni. V teh kolektivih vlečejo vodstva podjetij poslovno politiko in samoupravne pristojnosti pod svoje sivo. Kadar bi se želel predsednik ali drugi člani izvršnega odbora pomeniti z vodstvom o tem in onem vprašanju, ga zavrnejo. V nekaterih primerih živita vodstvo podjetja in predsednik v »sožitju«, skupaj priknavata odločitvam, čeprav niso v prid delavcem. Zgodi se, da zna vodstvo poiskati podporo sindikata, kadar gre za odločitve, ki ustrezajo direktorju in njegovim ožjim sodelavcem. Bili pa so primeri, ko se vodstvo sploh ni zmenilo za sindikat, dokler ni zaškripalo, potem pa je celo terjalo, naj predstavniki sindikata napišejo seznam za odpuste.

Vsi ti primeri zgovorno pričajo, da mora občni zbor RS ZSS spregovoriti o vlogi in nalogah sindikata, še posebno v manjših delovnih kolektivih. Vodstvom podjetij je treba povedati, da ni le pravica sindikata, ampak tudi dolžnost usmerjati dejavnost na vsa področja dela in življenja delavcev.

Bruno Tutta

predsednik medobčinskega odbora sindikata delavcev prometa in zvez, Nova Gorica:

● O čem bi po vašem mnenju predvsem morali spregovoriti na bližnjem občnem zboru republiškega sveta?



Menim, da bi se morali zamisliti predvsem ob tem, ali in koliko sedanje metode dela v sindikatih tudi ustrezajo sedanjim razmeram v naši družbi. Zaradi dosedanjega in če hočete tudi sedanjega forumskega načina delovanja sindikatov je namreč še vedno velika vrzel med sindikalnimi vodstvi in med članstvom. Vprašanje je, kako naj jo premostimo. Ravnali bi narobe, če bi rešitev videli v tem, da bi iskali idealen način prenašanja stališč od forumov navzdol v podružnice in obratno. Počasno pot od besed do dejanj, ki nam jo pogostokrat očita članstvo, bi po mojem lahko hitreje prehodili samo tako, če bi tudi v forumih bolj prislusnili željam in interesom članstva. Moč sindikatov se torej mora krepiti od spodaj navzgor. Samo tako bi lahko dosegli, da bi vodstva sindikalnih podružnic ob podpori večine članstva tudi izvajala dogovorjeno politiko sindikatov.

Eno izmed poti, ki vodijo k temu cilju, vidim v krepitvi vloge in aktivnosti strokovnih odborov sindikatov. Če namreč pri razreševanju problemov s posameznih področij sodelujejo tudi ljudje, ki dobro poznajo problematiko, potem so v svojih predlogih in stališčih lahko zelo stvarni. To pa pomeni eno tistih vrtilj, ki je tudi v sindikatih zavoljo najraznovrstnejših vzrokov doslej ne moremo izpričati.



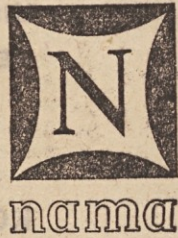
Pavle Gantar

predsednik IO sindikalne podružnice tovarne gumijevih izdelkov SAVA, Kranj:

● O čem bi po vašem mnenju morali spregovoriti na občnem zboru RS ZSS?

Živimo v obdobju, ko se sindikati vse bolj uveljavljajo. Prav zato je zdaj tudi čas, ko lahko in ko tudi moramo določene spregovoriti o položaju našega delovnega človeka kot samoupravljalca. Vemo namreč, da naši delovni ljudje od svoje organizacije pričakujejo predvsem to, da se bo bolj kot doslej tudi v praksi in ne samo z besedami zavzela zanje. To pa bo lahko storila tako, da bo z ene strani napravila konec vsem polemikam in razpravam o tem, ali smo ali nismo za samoupravljanje, sicer pa tako, da bo svoje akcije snovala bolj konkretno brez udomačenih leporočij, fraz in parol. Če bi takšno usmeritev podprl še dogovor z drugimi družbeno političnimi organizacijami, bi se lahko izognili tudi nepotrebnemu drobljenju sil, večtrnemu delu in podobnim slabostim, ki marsikdaj odločilno vplivajo tudi na učinkovitost dela sindikatov.

Naša stalno se spreminjajoča zakonodaja predstavlja eno tistih področij, kjer smo tudi sindikati lahko zelo konkretni. Med našimi ljudmi na primer je veliko razburjenja v zvezi s stališči in predlogi glede obdavčitve skladov skupne porabe. Sindikati smo bili tisti, ki smo vedno poudarjali pomembnost višine teh sredstev in njih vpliv na življenjsko raven. Ta sredstva se zaradi vpliva reforme in zdaj še zaradi obdavčitve zmanjšujejo!



LJUBLJANA

Velika izbira raznega pohištva v

BLAGOVNICI S STANOVANJSKO OPREMO, Wolfova 1

- spalnice
- dnevne sobe
- kuhinje
- kuhinjski elementi
- oblazinjeno pohištvo, kavči, polkavči, otomane, fotelji, jogi vzmetnice
- predsobne stene
- omarice za: čevlje, pijače, radioaparate in televizorje
- mize: kuhinjske in sobne, furnir in ultrapas
- cvetlična stojala: lesena in kovinska

OBROČNO ODPLAČEVANJE NA KREDIT BREZ POROKOVI!

ZAPISEK Z X. OBČNEGA ZBORA ObSS PTUJ

UPOŠTEVAJMO SAMOUPRAVNE DOGOVORE

Tudi v ptujski komuni marsikje in ob številnih priložnostih nekateri podcenjujejo pomen slehernega družbeno političnega delovanja in tako tudi aktivnosti in vloge sindikatov. Kakor so minuli teden poudarili na X. občnem zboru sindikatov ptujске komunne, pa prav to še najbolj vpliva na počasno uresničevanje družbenih dogovorov, s katerimi naj bi hitreje razreševali posamezna nasprotja in probleme vsakdanjega življenja.

Udeleženci občnega zbora so menili, da zlasti sindikati kot najbolj množična organizacija delavskega razreda lahko največ storijo, da pot od besed do dejanj ne bi bila tako dolga in počasna, kakor je zdaj. To lahko storijo tako, če z nenehnim opozarjanjem na v uvodu opisani pojav dajejo tudi nenehno samoupravljalsko iniciativo, ki pa jo morajo spremljati tudi ustrezne konkretne akcije. Birokratsko-tehnostrate, pojave v naši družbi bi namreč po njihovem mišljenju lahko odpravili le z dosledno krepitvijo samoupravljanja in s širjenjem družbeno-politične ter ekonomske razgledanosti vseh članov sindikata. To po njihovem mišljenju pomeni tisto osnovo, na kateri bi se lahko krepila in uveljavljala tudi večja javnost dela tako družbenih kot samoupravnih organov.

Namenoma ponavljamo samo te ugotovitve občnega zbora ptujskih sindikatov. Gre namreč za to, da so na sedanjem občnem zboru jasneje kot kdajkoli opozorili, da nasprotij med besedami in dejanji nikoli ne bodo prestostili, če bodo pozabljali na dejanske razmere, pogoje in možnosti. Če na primer tudi delovni ljudje ptujске komunne podpirajo zahteve izvršnega sveta skupščine SRS za delimitiranje prispevnih stopenj gospodarstva za proračunsko potrošnjo, zdravstveno varstvo in socialno zavarovanje, potem s tem zahtevajo samo to, da se tudi v praksi spoštuje temeljni samoupravni dogovor — ustava. V njej pa je med drugim rečeno, da republika pomeni tisto temeljno družbeno politično skupnost, znotraj katere državljanji urejajo večino svojih zadev in problemov. Res, v današnjih razmerah ni mogoče še bolj obremenjevati gospodarstva, vendar sedanja, za vsa država enaka stopnja prispevkov iz osebnih dohodkov za skupne družbene potrebe onemogoča iskanje kakršnih koli rešitev, ki bi vplivale vsaj na omilitve, če že ne na razrešitev problemov v zdravstvenem, invalidskem in pokojninskem zavarovanju, v šolstvu in še na nekaterih drugih področjih. In če takšno usodo doživlja ustava kot temeljni družbeni in samoupravni dogovor, niti najmanj ni čudno, da se zelo počasi ali pa sploh ne uresničujejo tudi mnogi dogovori znotraj komunne oziroma med posameznimi delovnimi organizacijami in komunami.

Z drugimi besedami: tudi ptujski sindikati menijo, da so ekonomsko nevdružne in nesmiselne zahteve po popolnem izenačevanju pogojev poslovanja in gospodarjenja. Zato pa je toliko bolj treba podpreti vse težnje, ki se razvijajo v prizadevanjih za izboljšane pogoje gospodarjenja in prav takšne izboljšane poslovne in delovne uspehe. To pomeni tisto gonilno silo gospodarstva, ki bi jo morala negovati tudi naša celotna družbena skupnost.

Če bi bilo tako, bržčas ne bi tako radi pozabljali na to, da v decentralizacijo oblasti prehaja na delovne organizacije in komunne vedno večji del odgovornosti in skrbi za delovnega človeka, pa najsi se to izraža v socialni politiki, družbenem standardu ali kakor koli drugače.

Tu smo pa obstali in se s prevzemom materialne osnove zlasti delovne organizacije za te zadeve čutijo vse manj odgovorne. Po kolektivih sicer še kako dobro vedo, kaj vse jim lahko omogoči sodobna strojna in

druga oprema. Pozablajo pa, kaj pomeni človek za temi stroji. In če od časa do časa v delovnih organizacijah ugotovljajo, da skrbi za delovnega človeka niso namenili dovolj pozornosti, potem iz tega lahko izvira en sam, vendar toliko pomembnejši sklep: samoupravni organi bi morali res natančno proučiti, od česa vse je odvisna produktivnost. V težnjah za povečanje produktivnosti pa bi potem morali posvetiti toliko več skrbi tudi delovnemu človeku in njegovim potrebam.

-mG

PREDSEDSTVO REPUBLIŠKEGA ODBORA SINDIKATA STORITVENIH DEJAVNOSTI JE RAZPRAVLJALO O POROČILU SLUŽBE PRAVNE POMOČI PRI RS ZSS

PRAVICA hodi stranpota

Na nedavni seji je predsedstvo Republiškega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti med drugim obravnavalo poročilo Službe pravne pomoči pri RS ZSS. V razpravo o tem vprašanju sta sindikat storitvenih dejavnosti napotila v glavnem dva vzroka: želeli so ugotoviti, v kakšnem številu se zatekajo delavci njihovega sindikata po pravno pomoč in v kakšnih primerih se morajo delavci pravičati za svoje pravice, da bi lahko sindikat na podlagi teh ugotovitev usmeril svojo dejavnost na to področje problematike.

V minulem letu se je zateklo na službo pravne pomoči pri RS ZSS več kot 500 delavcev, zaposlenih v storitvenih dejavnostih. Največ delavcev je iskalo pravno zaščito zaradi prenehanja dela. Po pogostosti primerov so jim sledili delavci, ki so prišli navzkriž s privatnimi delodajalci, nadalje so prosili za sodno posredovanje delavci, ki so bili oškodovani pri osebnih dohodkih, nato zaradi kršitve delovnih dolžnosti in uveljavljanja drugih pravic iz delovnega razmerja, na primer kršitve vajenskih pogodb, premostitve itd.

Ni naključje, da se morajo delavci, zaposleni v storitvenih dejavnostih, bolj pogosto pravičati kot delavci v drugih dejavnostih. Značilno za storitvene dejavnosti so majhne delovne organizacije. Po navadi v teh delovnih organizacijah nimajo urejenih pravnih služb. Zaradi tega vodstva pri odločitvah kršijo pravice, ker odločajo mimo veljavnih predpisov. Služba pravne pomoči je uspešna tudi dokazati v mnogih primerih samovoljno nekaterih vodilnih delavcev. Oglejmo si nekaj primerov iz njihovega arhiva.

V gostinskem podjetju »Tabor« v Mariboru imajo tri delovne spore, ki se ponavljajo že nekaj let. Se danes niso vse sodbe pravno močne. Zadnja dva sodna sklepa je sodišče razsodilo v prid prizadetim delavkam. Sodišče je uspešno dokazalo, da gre za samovoljno računovodje, ki je zavedel samoupravne organe. Pravni stroški pa presegajo že več milijonov starih dinarjev. Kdo, jih bo plačal?

V Stanovanjskem podjetju Trbovlje teče spor med delavko in delovno organizacijo zaradi

prenehanja dela. Delavka je bila ponovno sprejeta na delo, vendar sta računovodja in direktor njene osebne dohodke za polovico zmanjšala, kot jih je prejela v poskusnem času, da ne bi bilo potrebno podjetju izplačati delavki prevelike razlike. Napako so pozneje popravili, vendar je pravna služba predlagala javnemu tožilecu uvedbo kazenskega postopka, kajti, kot kaže, se obeta delavki ponovna odpoved.

Decembra lani je nastal delovni spor v obrtno mizarskem podjetju »Bor« Laško. Potem ko bi morali delavko sprejeti ponovno na delo, so nekateri vodilni razložili kolektivu, da bo dobival 80 % osebne dohodke po krivdi odpuščene delavke. Tako obrazložitev je vzmirla kolektiv, ki se je odločno uprl, da bi delavko ponovno sprejeli na delo.

Podobnih primerov bi lahko našli še več. Pri mnogih se vlečejo pravde že več let. Zaradi objektivnega zavlačevanja, pravnikarjavajo, da je premalo sodnikov, izgubljajo pravde svojo ostrino. Prizadeti bi čutili vse drugačno moralno zadoščanje, če bi uspeli hitreje reševati sodne spore. In narobe, tisti posamezniki, ki se ne ravnaajo po zakonu, bi bolj občutili posledice.

Posebej je opozorila služba pravne pomoči na spore, ki nastajajo med delavci in zasebnimi delodajalci. Osnovni vzrok so neurejeni pogodbeni odnosi med enim in drugim. Zato je služba opozorila sindikate, naj skušajo ugotoviti, kakšni so trenutni odnosi med zasebnimi delodajalci in delavci, da bi lahko potlej tudi ustrezno ukrepala.

I. V.

M. P.

Tone Kropušek kandidat za novega predsednika RS ZSS

(Nadaljevanje s 1. strani)

katov predlaga tovariša Marjana Rožiča, sedanjega sekretarja Centralnega sveta ZSJ. Ker pa je bil tov. Rožič na svoj sedanji položaj izvoljen šele nedavno in sedaj zelo aktivno sodeluje v pripravah za VI. kongres jugoslovanskih sindikatov, je komisija odstopila od tega predloga, odločno pa bo zagovarjala njegovo kandidacijo za eno izmed najodgovornejših funkcij v Zvezi sindikatov Jugoslavije.

Glede sestave republiškega sveta sindikatov se komisija še ni v zadostni meri posvetovala z občinskimi sindikalnimi sveti in njihovimi odbori strokovnih sindikatov, prav tako pa jih še ni seznanila s predlogom za bodočega predsednika slovenskih sindikatov. Ta del priprav za sedmi občni zbor RS ZSS bo moral biti opravljen v naslednjih dneh.

Predsednik RS ZSS Ivo Janžekovič je v zvezi z občnim zborom podal tudi informacijo o nekaterih osnovah ekonomske politike za letošnje leto in poudaril, da bo občni zbor moral postaviti v ospredje tista vprašanja gospodarstva, od katerih je odvisno razreševanje večine preostalih vprašanj. Dejal je, da bi sindikati morali dati predvsem podporo vsem tistim ukrepom, ki so usmerjeni k povečevanju dinamike naše gospodarske rasti, saj so od nje odvisne možnosti za ustrezno ukrepanje na področju šolstva, socialnega zavarovanja (pokojnine) in na nekaterih drugih področjih, kjer je položaj trenutno zelo zaostren in povzroča tudi politično nezadovoljstvo. Boriti se moramo za to, da bomo na reformo gledali predvsem kot na prizadevanja za večjo produktivnost in siloh za uspešnejše gospodarjenje, ne pa predvsem — kar nekateri menijo — kot na varčevanje pri zadovoljevanju raznih potreb. Sindikati se bodo morali zavzemati tudi za politiko selektivnega investiranja — to se pravi za vlaganje sredstev predvsem v tiste panoge gospodarstva in v tiste objekte, ki obetajo najhitrejši in najboljše rezultate. Zavestiti bo treba vse sile tudi za dobro izvedeno reelekcijo, saj ni dvoma, da je od sposobnih vodilnih kadrov zelo pogosto odvignjen tudi poslovni uspeh gospodarskih organizacij. Tovariš Janžekovič je nadalje poudaril potrebnost podpore, ki jo morajo sindikati dati dobro premišljenim integracijam gospodarskih organizacij, glede obdavčevanja gospodarstva pa je menil, da je gospodarstvo res že preobremenjeno, da pa vseeno ne more ostati gluho glede urejanja takšnih osnovnih problemov, kot so na primer šolstvo, pokojnine itd. Sindikati se zavzemajo za optimalno ureditev teh vprašanj, hkrati pa se odločno zavzemajo tudi za racionalnejši in bolj učinkovito uporabo tistih sredstev, ki jih gospodarstvo oddvaža za družbene službe.

Predsedstvo je nato sklenilo, da bo o deležih sindikalne članarine za republiški svet, republiške odbore sindikatov itd. razpravljalo šele potem, ko bo v tesnem sodelovanju z občinskimi sindikalnimi sveti izdelana temeljita analiza trošenja sredstev sindikalne članarine. Previdevajo, da bo ta analiza gotova do konca marca



Ekskluzivni modeli za zimo

modna hiša

Ljubljana—Maribor—Osijek



MNENJA IN STALIŠČA

NIČ NOVEGA

k predlagani spremembi 4. člena TZDR

TZDR določa v 4. členu, da se delovna mesta določajo s splošnim aktom delovne organizacije. V 2. odstavku 20. člena pa je določeno, da delovna organizacija določa posebne pogoje za delovna mesta s splošnim aktom in da morajo ti pogoji ustrezati posebnostim delovnega procesa in dela, ki se opravlja na delovnem mestu. Zato morajo vsebovati pogoje glede strokovnih in drugih delovnih sposobnosti, ki so potrebne za opravljanje dela na delovnem mestu (strokovna izobrazba in praksa, organizacijske sposobnosti, zdravstveni pogoji, posebne psihofizične sposobnosti idr.).

Določilo 4. člena je načelne narave in je zato tudi omenjeno v prvem delu zakona, to je med osnovnimi načeli. To osnovno načelo pa je konkretno obdelano v drugem odstavku 20. člena, ki nam pove, kakšni morajo biti pogoji za delovna mesta.

Določba 2. odstavka člena TZDR je prisilna (kogentna) pravna norma. Delovna organizacija mora določiti posebne pogoje za delovna mesta, le-ti pa spet morajo ustrezati realnim zahtevam delovnega mesta in vsebovati zahteve glede strokovne izobrazbe, prakse itd. Dokaz za to, da je omenjeno določilo prisilna pravna norma, je v 142. členu TZDR: delovna organizacija se kaznuje za prekršek z denarno kaznijo od 2000 do 10.000 N-din, če v statutu ali drugem splošnem aktu ne določi posebnih pogojev za delovna mesta, oziroma če jih določi v nasprotju, kot je to predpisano v 2. odstavku 20. člena. To pomeni, da bi delovne organizacije morale že po sedanjem TZDR izdati pravilnik o organizaciji in sistematizaciji delovnih mest oziroma bi lahko to določile tudi v okviru statuta. Delovna organizacija tega ni storila, bi torej že sedaj bila lahko denarno kaznovana.

O tej problematiki sem že pisal v Delavski enotnosti v članku »Alternativni pogoji za delovna mesta so nezakoniti«, kjer sem dokazoval, da alternativni razpisni pogoji predstavljajo simulirano, fiktivno samoupravno normo, ki materialno pravno krši določila drugega odstavka 20. člena TZDR.

Predlagana sprememba sedanjega drugega stavka 4. člena TZDR je naslednja: »Delovna mesta in potrebna strokovna izobrazba ter drugi pogoji glede delovne sposobnosti za vsako delovno mesto se določajo s splošnim aktom delovne organizacije.« Prejšnje besedilo pa je omenjalo samo kratko in preprosto: »Delovna mesta se določajo s splošnim aktom delovne organizacije.«

Z dopolnitvijo drugega stav-

ka 4. člena je hotel Zvezni svet za delo torej vplivati na izboljšanje kvalifikacijske strukture zaposlenih, tako da bi delovne organizacije obvezno vnesle v splošne akte zahtevano strokovno izobrazbo in prakso za vsako delovno mesto, kar pa že tako ali tako morajo storiti po določilu 2. odstavka 20. člena tev.

Po mojem mnenju pa spremenjeno besedilo 4. člena sploh ne pomeni popolnoma nič novega, z drugimi besedami povedano, ne gre niti za vsebinsko spremembo zakona niti za neko pravnotehnično dopolnitev

sedanjega besedila. Po predlagani spremembi bi se v 4. člen vneslo delno besedilo drugega odstavka 20. člena in bi tako bilo dejansko dvakrat obravnavano eno in isto zakonsko določilo.

Na takšen način pa se ruši tudi pravnotehnična struktura zakona. 4. člen je namreč načelne, splošne narave in je kot takšen tudi obravnavan med osnovnimi načeli zakona. Osnovna načela zakona pa nikdar stvari ne precizirajo v celoti, ker je to prepuščeno posebnemu delu zakona. V drugem odstavku 20. člena je namreč čisto točno povedano, kako se morajo dolo-

čiti delovna mesta delovne organizacije in zato tega ni treba določati še v 4. členu.

Sedanji zakon je torej dovolj precizno obdelal vprašanje posebnih pogojev za delovna mesta v pogledu strokovne izobrazbe in prakse in ga je treba samo razumeti in točno izvajati. Točno izvajati pa pomeni, da je potrebno vsako delovno organizacijo, ki nima določenih posebnih pogojev za delovna mesta, prijaviti sodniku za prekrške. Prav tako je treba sodniku za prekrške prijaviti vsako delovno organizacijo, ki ima sicer predpisane pogoje za delovna mesta, vendar so le ti alternativni (30 let prakse in podobno), ker je to materialno pravna kršitev določb drugega odstavka 20. člena.

Eden bistvenih problemov, ki se pojavlja v zvezi z našo samoupravno zakonodajo, pa je, kdo je sploh odgovoren za kontrolo njene zakonitosti. Redna kontrola zakonitosti je namreč tudi garancija za izvajanje zakona.

ANTON PODGORŠEK

ŠE DVA PREDLOGA

Ob spremembah in dopolnitvah nove delovne zakonodaje bi bilo potrebno najprej dopolniti tiste formulacije, ki so bile do sedaj pomanjkljivo in nezadostno definirane in ki so delale v praksi precejšnje težave. Šele, ko bi formalno počistili take »malenkosti« iz dosedanjega zakona, lahko preidemo k širšim razpravam npr.: o uveljavljanju novih pravnih institutov v delovno zakonodajo, načelnih razprav o tem, ali naj bodo delovna razmerja v celoti pristojnost zvezne zakonodaje in tako dalje.

Predlog zveznega sveta za delo o načrtu zakona o spremembah in dopolnitvah TZDR sicer skuša popraviti razne nejasnosti in pomanjkljivosti teksta, vendar to prizadevanje ni popolno. Omenil bi dva primera, na katere vsakodnevna praksa čisto naletita, pa jih predlog sprememb in dopolnitev TZDR ne zajema.

Ob reorganizaciji osnovne zdravstvene službe, ki je v preteklem letu slonela na spojitvah in pripojitvah zdravstvenih domov, lekarn, reševalnih postaj itd., smo naleteli na problem, ki ga ustvarja 103. člen TZDR. Ta člen med ostalim določa, da je razlog za prenehanje dela delavca brez njegove privolitve tudi, če je njegovo delovno mesto odpravljeno zaradi spojitve dveh ali več delovnih organizacij. V primeru združevanja

delovnih organizacij pa imamo opraviti z dvojje obliki: spojitvijo in pripojitvijo. Res je, da pomeni spojitvev prenehanje vseh dosedanjih delovnih organizacij in ustanovitev nove delovne organizacije, ki je nastala iz vseh dosedanjih, pripojitev pa prenehanje samo tistih delovnih organizacij, ki se pripajajo, ne pa tudi delovne organizacije, h kateri so se ostale pripojile, vendar glede razporeditve delavcev v novem podjetju oziroma zavodu v obeh primerih ne pride do bistveno različnega položaja. Tako kot pri spojitvi je tudi pri pripojitvi potrebno izdelati novo sistematizacijo ter na novo razporediti delavce, saj iz manjše nastaja večja gospodarska celota, ki zahteva drugačno kadrovsko politiko. Čeprav je torej način in pot do nove gospodarske celote drugačen pri spojitvi kot pri pripojitvi, je obravnavanje bodoče kadrovske strukture skupno. TZDR pa v 103. členu določa, da je razlog za prenehanje dela delavca brez njegove privolitve samo, če je delovno mesto odpravljeno zaradi spojitve, ne pa tudi zaradi pripojitve. Mišljenja sem, da je zakonodajalec v obravnavanem primeru bolj mislil na primer združevanja delovnih organizacij kot pa samo na eno izmed oblik tega združevanja. Zato torej obstaja dvojje možnih rešitev tega problema. Zakonodajalec lahko doda poleg spojitve še besedico pripojitev, tako da bi bilo možno prenehanje dela delavca proti delavčevi volji, če je njegovo delovno mesto odpravljeno zaradi spojitve in pripojitve dveh ali več delovnih organizacij, ali pa se zakonodajalec odloči za splošen pojem, ki zajema tako spojitve kot pripojitve.

Pri reorganizaciji osnovne zdravstvene službe se je v praksi že nekje izenačevalo pojma spojitve in pripojitve v smislu določil 103. člena kar na podlagi pravne analogije, vendar bi lahko nastal iz formalno-pravnega stališča razni pomisleki. Družbena situacija pa terja, da se to vprašanje uredi tako, da ne bo potrebno raznih nejasnosti reševati v obliki raznih pravnih razlag, s katerimi se skuša samo premostiti zadrega zaradi pomanjkanja jasnih določil.

Drugo vprašanje, ki prav tako ni rešeno v predlogu sprememb in dopolnitev TZDR, je v 4. odstavku 26. člena TZDR. Tu gre za delo za določen čas. Za-

kon in potem naši pravniki naštevajo primere, kdaj se takšno delo lahko opravlja. V 4. odstavku istega člena pa je določeno, kdaj preneha delo delavcu, ki je bil sprejet na delo za določen čas. Zakon tu naštevava tri primere:

- z dnem, ko tak delavec opravi takšno delo,
- s pretekom določenega časa,
- z dnem ko se vrne na delo odsotni član delovne skupnosti.

Seveda morajo biti delavci o prenehanju takšnega dela pisмено obveščeni že ob nastopu dela.

Zadnji primer prestanka takšnega dela pa je v praksi TZDR. Komentar predlagane spremembe celo navaja, da gre za vsebinsko spremembo ne samo za pravnotehnično dopolnitev, včasih povzročil precejšnjo zadrego. Odprto je pustil namreč vprašanje, kako ravnati v primeru, ko je odsotni član delovne skupnosti umrl. Dogovor med delavcem, ki je nadomestil umrlega delavca in delovno organizacijo, se je namreč glasilo, da takemu delavcu preneha delo z dnem, ko se vrne na delo odsotni član delovne skupnosti. Glede na novo nastalo situacijo se je pojavil problem: ali delavec, ki nadomestuje umrlega člana delovne skupnosti še lahko nadaljuje z delom za določen čas. Ali se delo takšnega delavca spremeni v delo za nedoločeni čas, ali pa mu preneha delo, ker je bilo izpraznjeno delovno mesto delavca, ki ga je le-ta nadomestoval. Nastajajo torej najrazličnejša pravna vprašanja in različne teorije, problem pa bi se lahko rešil tako, da bi zakon črtal tretjo možnost. Ostala dva primera bi še vedno dovolj izčrpno nakazovala, kdaj delavcem, ki delajo določen čas, preneha delo.

Mišljenja sem, da bi bilo potrebno v spremembi TZDR zajeti tudi vse ostale primere, ki se pojavljajo v praksi in ki jih predlog sprememb in dopolnitev TZDR ne upošteva. To pa je obširno in temeljito delo, ki naj zajema izčrpano analizo vseh primerov, ki jih je pokazala naša praksa, pa niso našli odgovora v naši sedanj delovni zakonodaji. To pa kaže na to, da takšnega zakona ne moremo spreminjati hitro in brez potrebnih priprav.

ALEKSANDER ZALAR

Alpe-Adria odslej turistična agencija

Ljubljanski Mestni sindikalni svet, ki je ustanovitelj počitniške skupnosti Alpe-Adria, je na svoji zadnji seji preimenoval to skupnost v turistično agencijo za rekreacijo, izletništvo in letovanje delavcev. Ta sprememba je bila potrebna zavoljo nekaterih težav pri poslovanju in pri registraciji objektov te skupnosti, ker jih ni mogla prijavljati kot svoje poslovne enote. Razen tega pa

počitniška skupnost ni imela statusa pravne osebe. Seveda pa se s tem preimenovanjem nič ne spremeni v programu skupnosti, oziroma v njenem predmetu poslovanja in tudi ne v odnosih do Mestnega sindikalnega sveta. Skupnost oziroma turistična agencija Alpe-Adria je prvenstveno dolžna skrbeti za oddih in rekreacijo članov sindikata.

Z.

Kozerija

Naj svoje izvajanje končam z ugotovitvijo: Reforma je bila potrebna in mi smo jo kot tako sprejeli: zdaj pa šele vemo, kako koristna je bila in kako globoko je prodrla v vse pore naše samoupravne družbe. Govornik se je ušedel. Navzoči so molčali. Nihče ni zaploskal.

Tovariš, ki je vodil sestanek, je dejal:

Zahvaljujem se tovarišu govorniku za njegov izčrpen prikaz naših današnjih družbenih in gospodarskih razmer, ki so zgovoren dokaz, da naša reforma podira vse bariere birokratizma, centralizma, lokalizma, lokalpatriotizma, šovinizma in sektašenj raznih vrst. Lahko mu v našem imenu zagotovim, da stojimo čvrsto na strani reforme in da nas noben veter ne bo odnesel z naše začrtane poti.

Potem je utihnil in s svojim molkom dal ljudem vedeti, da resno misli, kar je povedal, končno pa je dejal:

»Odpiram razpravo.«

V dvorani doma krajevne skupnosti je zavladala tihota.

Molčali smo pet minut in molčali smo deset minut in predsedniku je bilo vse bolj nerodno; najprej nas je s pogledom spodbujal, naj se oglašimo k razpravi, ko pa je ugotovil, da njegovi pogledi nič ne zaležejo, nas je pobaral:

»Se torej strinjate z vsem, kar je povedal tovariš govornik?«

In spet smo molčali, in vsi smo čutili, da ni prav, ker ne govorimo, ne samo zavoljo se-



PISE JANEZ VOLJC

vem ni prav in kako so si vsi prizadevali, da bi tisti naš prav obveljal.

Neznanec je dejal:

»Ce je res, da ste vsi za reformo, potem mi povejte, zakaj so štiri največje tovarne v vaši krajevni skupnosti naredile lani manj kot predlanskim — na moža, da se razumemo — plače ste si pa povečali za 17%. Je to v skladu z reformo, ki nam med drugim pravi, da je sleherno povečevanje osebnih dohodkov moč uveljaviti le tedaj, če se tolikanj poveča delovna storilnost.«

In se je začelo:

»Dovoli, tovariš, kje pa si bil, ko so nam podražili osnovne življenjske artikle?«

Dobrotnik

be, pač pa tudi zavoljo govornika, ki se je res trudil, da bi povedal vse, kar nam koristnega reforma daje, mi pa kot zagnalašč ne najdemo besed, s katerimi bi izrazili, kaj nam je bilo v njegovem govoru všeč in kaj ne.

»Pa dobro, ljudje, recite kaj! Saj ste kot proizvajalci in potrošniki odvisni od dobrega ali slabega gospodarjenja v tovarnah, kjer delate. Saj ste vendar samoupravljavci. Povejte nam, kolektivno krajevne skupnosti, kjer živite, kako samoupravljate v delovnih organizacijah.«

In spet smo molčali in si na tihem želeli, da bi tovariš predsednik sestanek zaključil — in ko bi to storil, bi šli v bi-kravne skupnosti in tam ugotavljali, da je res zelo čudno, če na sestanku ne govorimo, ko pa bi spili kozarec ali dva, bi drug drugemu povedali vse tisto, kar nas teži kot samoupravljavce.

Pa se je oglasil tovariš iz zadnje klopi. Rekel je:

»Zdi se mi, da je tale naša reforma usekala mimo.«

V trenutku se je vzdrušje v dvorani spremenilo.

»Kaj!?« so hkrati rekli mnogi navzoči občani. »Mi smo za reformo, komaj smo jo čakali, se pravi čakali smo takšno družbeno ureditev, v kateri bi sleherni izmed nas svobodno uveljavljali vse svoje samoupravne sposobnosti.«

Neznanec iz zadnje klopi pa je vztrajal:

»To so samo besede, tovariši. Sicer so vaše, demokratično povedane, pa vendar le besede; zanima me, kaj ste storili?«

In so se vsi razhudili in vsak je vedel povedati, kaj se mu zdi prav in kaj po njego-

»Več kot za 6% jih niso.«

»Saj smo vendar rekli, da bomo v socializmu boljše živeli.«

»Rekli pa smo tudi, da bo boljše življenje lahko le rezultat boljšega dela.«

»Kaj se ti vmešavaš v naše samoupravljanje!«

»Saj smo vendar rekli, da naša.«

Tako nekako smo govorili kakšno debelo uro in razprava je bila, kot pravijo, na višku. Potlej pa se je nekaterim navzočim družbeno posvetilo in začeli so opozarjati razpravljavce:

»Zakaj ga napadaš! Prav ima!«

In pa:

»Lahko je kričati: Živio reforma! Zanj je treba tudi nekaj storiti.«

In se je predsednik zelo trudil, da bi zaključil sestanek, kajti sleherni je še hotel govoriti. Ko pa je vendarle uspel povedati, naj gremo domov, smo se vsi ozrli na zadnjo klop, tja, kjer je prej sedel neznan dobrotnik našega sestanka, ki je razpravo začel. Pa ga ni bilo več. Na njegovem sedežu smo našli vizitko, na kateri je pisalo:

»Pokličite nas in ne bo vam žal. Nudimo usluge po zmernih cenah. Vsak prvi stik z občani je brezplačen. Naše podjetje vam zagotavlja, da bo sleherni sestanek opremljen z živahno razpravo.«

In podpis:

Zasebno podjetje »Dobrotnik« za razvijanje družbene razprave.

P. S. Sleherno namigovanje o tem, da se je to zgodilo v Ljubljani, se pravi v eni njenih krajevnih skupnosti, je iz trte izvite.



Tovarna čipk, vezenin in rokavic BLED

IZDELUJE:

- strojno klekljane čipke in strojne vezanine
- vse vrste ženske konfekcije
- damske rokavice iz sintetičnih materialov, kombinirane s čipkami

Vse svoje izdelke vam nudimo po konkurenčnih cenah
V MODERNO UREJENI TRGOVINI NA BLEDU,
LJUBLJANSKA CESTA 8

DELAVSKA ENOTNOST V AKCIJI

KAKO SMO PRIPRAVLJENI NA NOVI DELOVNI ČAS

»Meblo«: hkrati v skrajšani delavnik in v novi delovni čas

Tovarna pohištva MEBLO Nova Gorica je za zdaj prva in edina delovna organizacija v tej komuni, ki se je odločila za novi delovni čas in hkrati tudi za skrajšani delavnik.

Podrobneje o tem nam je pripovedoval inženir VIKTOR ARH, predsednik komisije za organizacijo prehoda na 42-urni delovni teden, sicer pa direktor Instituta MEBLO.

»Ne zamerite, če začenjamo z vprašanjem, ki nima neposredne zveze z vašo delovno organizacijo. Slišati je namreč mnenja, da si novi delovni čas v vašem podjetju lahko privoščite, kar pa ne velja za ostale delovne skupnosti v komuni. Verjetno poznate tudi rezultate ankete, ki jo je občinski sindikalni svet izvedel med delavci v družbeno političnih organizacijah, bankah in nekaterih kolektivih gospodarskih dejavnosti. Kar osemdeset odstotkov anketiranih se je izreklo proti novemu delovnemu času, dokler zanj ne bodo ustvarjeni potrebni pogoji. Tri četrte anketiranih sicer najvažnej-

ši problem vidi v neurejeni družbeni prehrani. Torej — kaj pravite o vsem tem?«
»Te govornice so prišle tudi do nas! Drži, da si novi delovni čas lahko privoščimo, ker smo si zanj ustvarili vsaj najpotrebnejše pogoje. K temu smo bili tudi prisiljeni, saj delamo na periferiji našega mesta in se glede prehrane, prevozov in podobnih zadev lahko zanesemo le nase, oziroma na lastno iznajdljivost in seveda na dogovore, ki jih sklepamo s tistimi, ki nam lahko olajšajo urejanje naših problemov in težav.

Lahko pa rečem, da med našimi ljudmi ni bilo bistvenih

pomislovov proti novemu delovnemu času. Morda je bilo tako zaradi tega, ker to zadeva le manjši del kolektiva: okoli 100 ljudi v upravi podjetja in redke posameznike v proizvodnji. In drugič: to zadevo smo urejali hkrati s prehodom na 42-urni delovni teden, ko smo vsi imeli možnost izbiranja takšne rešitve, ki bi ustrezala pretežni večini kolektiva.«

»Oprostite, toda ali niste že pred dvema letoma v vaši tovarni vpeljali 42-urnega delovnega tedna?«

»Smo in nismo — kakor se vzame! Začeli smo z eno prsto soboto in nadaljevali z dvema dela prostima dneva v mesecu, pa smo spet delali vse dni, tudi ob sobotah. Navzlic dogovorom, da moramo delo organizirati tako, da bomo v letnem povprečju dosegli 42-urni delovni teden, so potrebe proizvodnje narekovale drugačne rešitve. Preprosteje rečeno: stalno smo se morali dogovarjati, kdaj bo prosta sobota in kdaj je ne bo! Nekateri bi želeli biti prosti ravno tiste sobote, ko smo imeli dovolj in še preveč dela; drugim spet pa je bolj prav prišlo, če bi te sobote odpadle na tisto obdobje, ko smo imeli mrtvo sezono. Vsi skupaj pa smo ugotovljali, da bi ob določenih organizacijskih in drugih ukrepih lahko tudi v sedmih urah naredili toliko kot v osmih...«

Zaradi vsega tega so dobršen del minulega leta potekale precej živahne razprave o dejansko skrajšanem delovnem času, ki bi veljal za vse člane kolektiva. Ko je naša komisija kolektiv povprašala za mišljenje, so se de-

lavci v neposredni proizvodnji v veliki večini izrekli za sedemurni delavnik brez prostih sobot, delavci uprave podjetja pa za premaknjen in podaljšan delovni čas, toda za proste sobote. Tako smo tudi storili, ker razen starih ali petih posameznikov nihče ni izrazil mnenja, da bi te spremembe kakorkoli vplivale na njihove življenjske in gmotne razmere. Kakor zdaj slišim, so ti ljudje svoje probleme že uredili, čeprav je minilo komaj štirinajst dni, odkar delamo po novem.«

»Bi morda lahko kaj več povedali o tem, kaj pričakujete od novega delovnega časa?«

»V teh nekaj dneh, ko delamo, se je že pokazalo, da delovni ritem nič ne trpi, čeprav se šele privajamo novemu delovnemu času. Od marsikoga tudi slišim, da zdaj v popoldanskih urah lahko dela bolj umirjeno; da se torej zares lahko posveti svojemu delu. To nekako potrjuje napoved teoretikov, da spremenjeni delovni čas sčasoma lahko bistveno vpliva na povečano produktivnost služb in organizatorjev proizvodnje. Na to smo tudi pri nas mislili, ko smo se odločili za novi delavnik. Marsikaj tega pa smo, končno, občutili tako rekoč s prvim dnem, odkar delamo po novem. Za razgovore s tujimi poslovnimi partnerji zdaj ostaja veliko več časa in tudi sicer so stiki z njimi v marsičem olajšani. Tudi oni namreč imajo približno tak delovni čas kot uprava našega podjetja. Za izvoznika, kot je MEBLO, pa zgotj to že predstavlja zadevo bistvenega pomena...«

-mG



ČLANI DELAVSKIH SVETOV IN UPRAVNIH ODBOROV, DIREKTORJI, GOSPODARSKE ORGANIZACIJE

tudi v letu 1968 bo vaš stalni spremljevalec in svetovalec

PRIROČNIK ZA SAMOUPRAVLJAVCE

Vsebina novega priročnika je tako zanimiva in aktualna, saj obravnava predvsem delovna razmerja — in to teoretično ter praktično — da bodo radi segli po njem ne samo člani samoupravnih teles in direktorji gospodarskih organizacij, temveč vsi zaposleni

IZPOLNITE, IZREZITE, ODOŠLJITE

nalepljeno na dopisnici ali v ovojnici na naš naslov

CANKARJEVA ZALOŽBA LJUBLJANA — KOPITARJEVA 2

Naročilnica za PRIROČNIK

Podpisani(a) (ali naslov podjetja)

zaposlen pri

točen naslov

nepreklicno naročam izv. Priročnika za samoupravljalce za leto 1968 po 23,00 N-din za izvod.

Račun bom poravnal(a) v osmih dneh po prejemu knjige.

Datum:

Podpis, za pravne osebe tudi žig

Odslej bo naš znanec...

Kaj bi skrival! Samopostrežne trgovine mi niso všeč. To sem tudi odkrito povedal Justi Marnovi, referentu za samopostrežbe v ljubljanski veletrgovini Mercator. Seveda je ona hotela vedeti zakaj. Samopostrežbe mi niso všeč: prvič zato, ker se med nešteti prodajnimi policami počutim kar izgubljenega, in drugič zato, ker vedno medtem ko iščem po prodajnih policah blago, ki sem ga prišel kupit, že napolnim kosarico z vsem mogočim drugim blagom, ki bi ga v klasični trgovini nikoli ne kupil. Plačati pa ga potem pri blagajni seveda moram.

Justi Marnova se mi je začela smejati: »Vidite, tudi to je eden od ciljev samopostrežne trgovine. Razstavljeno blago mora biti tako privlačno, da potrošnika premami, da ga ta kupi. Seveda, tudi pred blagajno se kupec še vedno lahko premisli in vrne blago, ki ga res ne potrebuje.«

Ko že ravno govoriva o blagajni, tudi vrste pred blagajnami v samopostrežnih trgovinah mi niso všeč, sem pripomnil.

»Da, vrste pred blagajnami v samopostrežnih prodajalnah so resen problem. Težav pa ne povzročajo samo pri nas. Potrošniške zadruge v Švici so po daljšem proučevanju sestavile pravila za izboljšanje dela na blagajnah. Ta pravila obsegajo 25 točk.«

Povejte mi, prosim, nekaj najzanimivejših!

»Denimo: tobačnih izdelkov naj ne bi prodajali pri blagajni, ker prodaja cigaret ovira in moti blagajničarko pri delu. Sami izdelki tudi niso pregledni in zavzemajo preveč dragocenega prostora. Dela blagajničarke bi prav tako ne smeli kombinirati s prodajo slaščic in sladolea. Blagajna mora delati nepretrgoma, posebno kadar so konice. Prodaja drobnega blaga pa moti delo blagajničarke.«

Tudi tehtanje ne sodi na blagajno: predpakiranje in izračunavanje cen se da racionalneje opraviti tudi kje drugje. Vsaka vrečka, konzerva in omot morajo biti brezhibno opremljeni s cenami. Te naj bodo vedno na istem mestu: v zgornjem desnem kotu, na steklenicah pa na srednji strani zraven etikete. Blagajničarka bi ne smela izgubljati časa z iskanjem cen.«

Ti zaključki so prav zanimivi. Kaj vse so še ugotovile švicarske potrošniške zadruge, sem prosil Justi Marnovo, da nadaljuje. »Nekaterih švicarskih pravil pri nas ne bomo upoštevali, na primer pravila o ravnanju z rabatnimi znamkami, ki jih mi ne poznamo, druga pa zopet že dolgo upošteevamo: blagajničarke pri nas nikoli ne menjajo kontrolnega traku v času konic, tudi telefoni so

drugje in ne ravno na blagajniški mizici. Pri blagajnah je vedno na voljo dovolj papirnatih vrečk in omotnega papirja. Nimamo pa vedno dovolj drobiža: to zahtevno švicarji doma ostro postavili. In če potrošnik naknadno ugotovi, ko je že pred blagajno, da nečesa še ni kupil, mora ponovno v vrsto. Zakaj bi 5 ali 6 kupcev čakalo zaradi pozabljenca?«

In boste ta pravila začeli kmalu uvajati tudi pri nas, sem bil radoveden.

»Bomo, seveda. Mnogi Mercatorjevi delavci smo bili že sami v Švici na specializaciji. Pred tremi leti smo se s pomočjo Centra za napredek trgovine in embalaže v Ljubljani povezali z velikim švicarskim trgovskim združenjem MIGROS. To podjetje ima svoje prodajalne po vsej Švici. MIGROS je v Švici pojem za dobro trgovino. Trgovski delavci iz Slovenije smo na praksi v Švici dosti pridobili.«



Kaj ste na primer vi pridobili, sem hotel slišati konkretnen odgovor.

»V MIGROS sem bila povsod. Ker dobro govorim nemški jezik, sem tudi sama delala v vseh stopnjah priprave blaga: od pakirnice do blagajne. Pomagala sem tudi pri opremitvi trgovin: sedaj znam opremiti z blagom vsako samopostrežbo v največ 3 dneh. Prej sem za to porabila teden dni.«

Vaše delo je opremljanje trgovin z blagom. Kaj vas vodi pri vašem delu?

»Vedeti moram, kakšne so specifične potrebe kraja, kjer je samopostrežba, koliko kvadratnih metrov meri, katere stene so sončne, upoštevati moram, kje je vhod, potem pa šele razmestim blago po prodajalni. Tu moram upoštevati določeni sistem: na stenskih policah so vedno steklenice in osnovna živila. Takšnih pravil pa je še dosti. Večkrat prihajate v samopostrežne trgovine in sami jih boste odkrili.« me je povabila Justi Marnova. MATJAZ VIZJAK

Na Dolenjskem...

Letos so začeli delati po novem v novomeški tekstilni tovarni NOVOTEKS, v občinski upravi in občinskem sodišču v Trebnjem, v novomeškem Cestnem podjetju in v novomeški tovarni perila »Labod«.

V Novoteksu so uvedli nov delovni čas za okrog 110 ljudi iz uprave in vodstev posameznih oddelkov, ki delajo zdaj od 8. do 16. ure s polurnim opoldanskim odmorom. Ob tem moramo zapisati, da so v Novoteksu ustvarili tudi pogoje za prehod na novi delovni čas. Avtobusno prevozniško podjetje »Gorjanci« je za njihove delavce uvedlo novo avtobusno progo iz Gotne vasi prek mesta do tovarne, prilagojeno njihovu delovnemu času. Prav tako so v tovarni uredili otroško varstveno ustanovo za predšolske otroke, ki je takoj po novem letu sprejela v varstvo prve otroke. Za zdaj je prijavljenih 18 otrok, zmogljivost tega otroškega vrta, ki deluje od pol šestih zjutraj do šestih zvečer, pa je 40 otrok v dveh izmenah. Z modernizacijo obrata družbene prehrane, ki bo končana v kratkem, bo rešen tudi problem glede prehrane zaposlenih. Uvedli bodo namreč samopostrežni način strežbe, izboljšali pripravo hrane in povečali zmogljivost. Tako bodo imeli delavci v opoldanskem odmoru na izbiro različne obroke hrane od malice do popolnega kosila.

Po enakem delovnem času so začeli te dni delati tudi v upravnih službah tovarne »LABOD« v Novem mestu. Novi delovni čas so v tej tovarni uvedli poizkusno za deset dni. Medtem bodo preučili probleme, ki se bodo ob spremenjenem delovnem času pojavili in možnosti za njihovo odpravo, nakar bodo samoupravni organi podjetja dokončno odločili, kakšen bo poslej delovni čas za delavce v upravi.

V Trebnjem je po novem letu začelo delati po novem okoli 65 delavcev občinske uprave in občinskega sodišča. Tu so uvedli enak delovni čas kot v zvezni upravi, se pravi od 8.30 do 17. ure s polurnim opoldanskim odmorom. Ob petkih bodo delali samo do 16.30, ob sobotah pa bodo prosti. Temu je prilagodila delo tudi otroško-varstvena ustanova v Trebnjem, ki

zdaj dela od 7. ure do 17. ure popoldne. Za prehrano pa bodo poskrbeli v bližnjih gostinskih obratih, tako da posebnih težav zaradi novega delovnega časa tudi v Trebnjem ne bo. R. Š.

Podobe našega časa

— Nisi prav storil, da si me predlagal, Tone, je rekel Tevž žalosno.

— Da nisem?

— Ne, nisi! Ne bo šlo! Ne vem, kje naj zagrabim. Ne vem več, kje se me glava drži.

Prijel je Tevž, naš novi predsednik, v roke kozarec, ga zvrnil ter si z dlanjo otrl kapljice z ust.

Tone, naš stari predsednik, pa je s kratkim pogledom preletel omizje in se Tevžu dobrohotno nasmehnil: — Kar je, je! Staro me je, ni pomoči, rotacija! Ljudje so te soglasno postavili in pika. Če se boš kisal, ti bo že jutri odklenkalo, če boš pa postavil stvari na pravo mesto, tako kot smo jih postavljali mi stari, boš dolgo živel in dobro...
— Ne zbijaj no, Tone, šal z mano! Pomagaj mi raj! Je proseče zategnil Tevž.

— Bolje bo, če se sam postaviš na noge. Misliš, da je mene prve dni kdo božal? Kaj še! Poklical me je, kdo je že bil takrat... no ja, ni važno, k sebi v pisarno in rekel: »Tvoja naloga je ta in ta — pa plavaj zdaj, kakor veš in znaš... Tudi proti toku se požen, če bo treba...«

— Saj ne gre za korajžo, se je znenada zježil Tevž in ostro pogledal po omizju. —

Iz oči v oči se tudi vruga ne ustrašim, a drugače je, če se diš za mizo na odru, ljudje pa pikajo kot ose: ta to davkih, oni o cenah, tretji o...
Tone je Tevža potrepeljal po rami:

— Samo pamet v roke, fant, pa bo šlo, že vidim! Nikar pustiti, da ljudje po svoji glavi in v tri dni predejo štrane. Če hočeš na terenu mir, moraš sam vzeti stvari v roke. Govori, govori in spet govori! Če ti ne gre na pamet, napiši, kar hočeš povedati in preberi! Boš videl, da bo vzgalo...
Tevžu so zažarele oči, odleglo mu je. — Pisanje mi v šoli ni delalo težav, je rekel samozavestno. — Na naše stvari se pa tudi toliko spoznam, da bi lahko res kaj napisal. Srknil je iz kozarca, lica so mu pordele. Kaj misliš, Tone, ko bi takole... »Naši občinski možje imajo polna usta reforme,« ne, ne bo še zadosti dobro, bolj konkretno, »to je; naš župan, načelnik sveta za gospodarstvo, direktor tekstilne tovarne in še tistih deset, ki se zbirajo vsak petek zvečer za mizo PRI POLIČKU« — kar po imenu jih bom naštel — »zraven pa pritiskajo na podjetja, naj dajo denar za cesto, nogometnaš, transformator, srečanje kegljačev, našo ekskurzijo v Italijo...« Zraven pa bi dodal tisto o delitvi nagrad v Marjanovem podjetju in razprodaji tekstila po sindikalni liniji za uslužbence zavoda za...

— Kaj si ob pamet! se je nenadoma zresnil Tone. — Kaj bi rad, da bi nas še drugod vlačili po zobeh! Jaz bi dal zate, če bi bilo treba, roko v ogenj, ti pa take... Le kako naj bi si človek mislil, da ne veš, kaj je politika...
Obmolknil in zamislil se je Tone, naš stari predsednik, globoko zamislil, nato pa re-

kel: — Le kaj bi si sam razbijal glavo, Tevž, s pisanjem svojih govorov, ko je pa ta stvar že dognana. Le pomagati ti je treba. Ne bom te več mučil; naravnost ti bom povedal, kako to gre, saj drugače nam lahko po nepotrebem res še kakšnega kozla ustreliš! Zdaj pa dobro poslušaj! Če govoriš z odra ljudem takole: »ta in ta je to in to in je za to, ni pa za to,« je to čisto navadno opravljanje, ne pa politična analiza, kot misliš ti. Politična analiza mora kazati na globalne tendence, tipičnost, trend, zato je treba tvoje stvari takole povedati:

»Gospodarska in družbena reforma je izredno zaostrišla aktualne idejno-politične in druge probleme. Velik del naših ljudi je za reformo, manjši del pa ni. Te pa lahko razdelimo v tri skupine. Eni — to so konzervativno birokratske sile — niso za reformo, ker se jim majejo tla pod nogami, drugi — to so centralistično etatistične sile — niso za reformo, ker jim iz rok uhajajo sredstva za razširjeno reprodukcijo in nazadnje tretji — to so ultraliberalistične in anarho-sindikalistične sile — niso za reformo, ker je reforma v svojem bistvu odločitev, da bi vpeljali v naše gospodarsko življenje več reda. Zato je naša naloga, da brez-kompromisno in konkretno pogledal. — Jaz sem pa mislil, da je Tevž progresiven kader. Nekje pri vrhu naše špice.

— Ne, ne razumem, je rekel Tevž poirto.

— Čudno, je zmajal Tone z glavo in nas opravičujoče pogledal. — Jaz sem pa mislil, da je Tevž progresiven kader. Nekje pri vrhu naše špice.

— Ne, ne razumem, je rekel Tevž poirto.

— Čudno, je zmajal Tone z glavo in nas opravičujoče pogledal. — Jaz sem pa mislil, da je Tevž progresiven kader. Nekje pri vrhu naše špice.

— Ne, ne razumem, je rekel Tevž poirto.

— Čudno, je zmajal Tone z glavo in nas opravičujoče pogledal. — Jaz sem pa mislil, da je Tevž progresiven kader. Nekje pri vrhu naše špice.

— Ne, ne razumem, je rekel Tevž poirto.

— Čudno, je zmajal Tone z glavo in nas opravičujoče pogledal. — Jaz sem pa mislil, da je Tevž progresiven kader. Nekje pri vrhu naše špice.

VINKO BLATNIK

DVAJSET LET KONFEKCIJE GORENJSKA OBLAČILA KRANJ

Zasluzeno zadovoljstvo ob jubileju

Kolektiv konfekcije GORENJSKA OBLAČILA Kranj je minuli teden z zadovoljstvom ocenil prehojeno pot v minulih dvajsetih letih in, kar je še pomembneje, z vedrino uprl svoj pogled tudi v prihodnost.

Marsikaj je, nad čimer so upravičeno zadovoljni in kar hkrati tudi za druge kolektive njihove stroke pomeni zgled, kako je treba gospodariti.

Navzven se njihovo zadovoljstvo, razpoloženje in prizadevnost izražajo ob novozgrajenih delovnih prostorih obrata Jesenice — odprli so ga pred dobrim letom — in matičnega obrata v Kranju, ki so ga svečano odprli minulo soboto. Z njima so si ustvarili pogoje za sodobno industrijsko proizvodnjo oblačil. Zadnja leta so namreč pridno kupovali tudi stroje in opremo, ki pa v starih, neustreznih prostorih ni mogla priti do prave veljave.

Ob vsem tem nekako izginevajo v pozabo dnevi, ko se je nekdanja Sivalnica in popravljavnica Kranj, kasneje združena s Krojaško produktivno zadrugo v novo Krojaško in šivilsko podjetje in še kasneje preimenovano najprej v Gorenjsko oblačilnico in sedanjo Konfekcijo GORENJSKA OBLAČILA Kranj, borila za svoj prostor pod soncem. Samo od uslug tistikrat niso mogli živeti in so se začeli polagoma usmerjati v konfekcijo. Najprej so jo prodajali in lastnih prodajalnih v Kranju, Trzinu in na Jesenicah. No, v zadnjih letih so osvojili slovenski in jugoslovanski trg...

Če govorimo o tem, velja omeniti še nekaj drugega. To namreč, da njihovi izdelki najdejo pot do potrošnika prej, preden se sploh lahko »ohladijo« v njihovih skladiščih ali v prodajalnih konfekcije. Povpraševanje pa še narašča in hkrati pomeni tisti vzrok, zakaj s tolikšno vedrino zro v prihodnost.

Dolgujemo odgovor na vprašanje, v kaj je zavita skrivnost njihovega uspeha.

Odkrito povedano: skrivnosti sploh ni! Samo za to gre, da so že pred leti realno ocenili svoje sposobnosti in so se že tedaj specializirali na proizvodnjo ženske in otroške konfekcije. V teh mejah so z ene strani postopoma poskrbeli za nadaljnjo specializacijo na velikoserijsko proizvodnjo tistih vrst izdelkov, ki jih sploh ni ali pa jih je zelo malo na našem trgu, sicer pa so se usmerili na manjše serije izrazito modnih artiklov. Marsikateri tovrsten njihov izdelek, še zlasti pa ženske obleke in plašči se je po nekaj mesecih uvrstil v standardni proizvodni program večjih tovarn konfekcije. GORENJSKA OBLAČILA so takrat, kajpak, že ponujala tržišču nekaj drugega, novega, bolj modnega...

Ob takšni prožnosti v proizvodnji in poslovni usmeritvi bi GORENJSKA OBLAČILA

Novi stroji in oprema seveda malo pomenijo, če ob njih ne delajo ljudje, ki jim ne manjka potrebnega znanja. Ko so se GORENJSKA OBLAČILA odločila za rekonstrukcijo, so sicer imela veliko ljudi, ki so bili mojstri svojega dela za obrtniško proizvodnjo. Zelo malo pa jih je bilo med njimi, ki bi si znali vsaj predstavljati, kakšna je in kaj lahko pomeni industrijska organizacija proizvodnje.

Tega problema doslej in v celoti še niso razrešili. So pa na najboljši poti, da bi se v bližnji prihodnosti otresli tudi teh skrbi. Prav na njihovo pobudo je bil namreč na Srednji tekstilni šoli v Kranju ustanovljen konfekcijski oddelek, ki jim bo dal večino potrebnih kadrov. Za preostale organizatorje proizvodnje pa so organizirali številne tečaje in seminarje, da bi si tudi ti člani kolektiva lahko pridobili potrebno znanje.

185-članski kolektiv GORENJSKIH OBLAČIL Kranj

Kranj po vsej verjetnosti še dolgo lahko uspevala na trgu tudi brez večjih investicij v nove prostore in opremo. Vendar v podjetju niso pozabljali, da bi se sčasoma morali spoprijeti z vedno hujšo konkurenco bolj opremljenih proizvajalcev. To je bil vzrok, da so se najprej odločili za

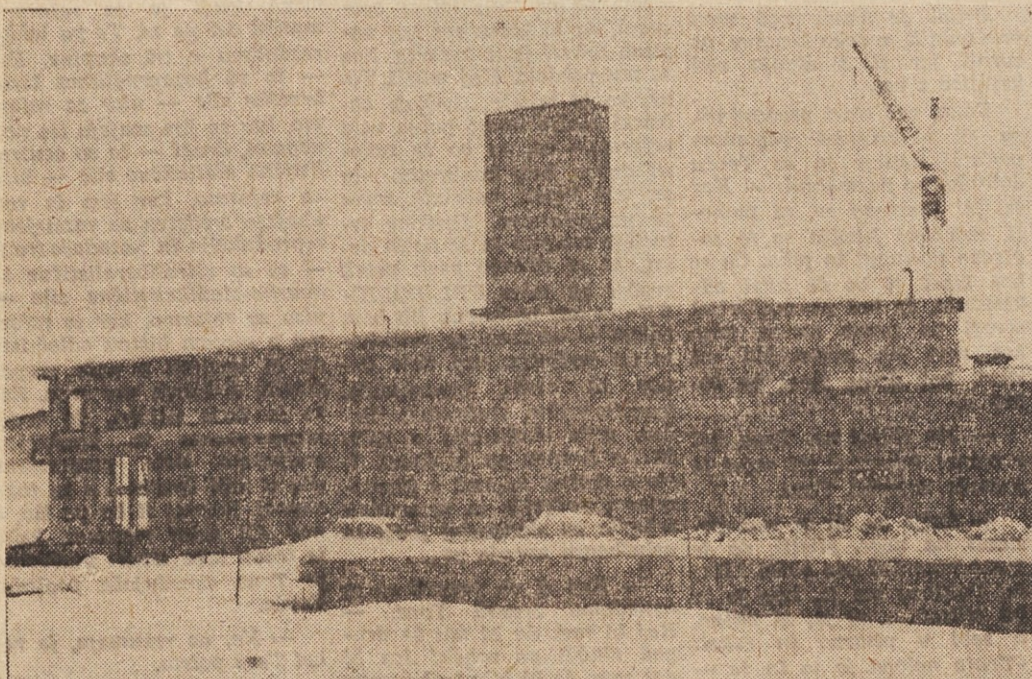


Otvoritev novega obrata v Kranju so se udeležili številni gostje, med njimi sekretar občinske konference ZK v Kranju Martin Košir (v sredini) in predsednik občinske skupščine Slavko Zalokar (na desni)

industrijsko namesto obrtniško proizvodnjo modne konfekcije, potem pa so te svoje načrte tudi izpeljali. Ob opisani proizvodni in poslovni usmeritvi so ustvarjali tudi toliko dohodka, da so si poleg prepotrebne lastnega poslovnega sklada ustvarili še toliko sredstev, da so tako nove proizvodne prostore kakor tudi opremo plačali pretežno z lastnimi sredstvi. Dejstvo, da so večino investicij uresničili v času po reformi, samo govori v prid trditvi, da so zares dobro gospodarili.

predvideva, da bo letos ustvaril 1,8 milijarde S-din celotnega dohodka, kar pomeni, da bo njihova realizacija za petino višja od lanske. Sčasoma pa, tako pravijo, bodo vpeljali tudi drugo izmeno. Zato, da bi sedanjo opremo še bolje izkoristili, da bi jo hitreje amortizirali ter kupili nove stroje, s katerimi bi obdržali in povečali konkurenčno sposobnost na trgu. In slednjič: ko bodo prešli na delo v dveh izmenah, bo dela za najmanj sto novih delavcev...

MG



Novi delovni prostori GORENJSKIH OBLAČIL v Kranju na zunaj še niso ometani. Zaradi tega pa delo vseeno lahko teče s polnim zamahom

SKRB ZA DELAVCA ALI:

Kam gre sindikalna članarina?

Ob koncu minulega meseca so na seji predsedstva mestnega sindikalnega sveta Ljubljane natančno pregledali finančno poslovanje minulega leta in obveljala je splošna ugotovitev, da se je ljubljanskim sindikatom poplačalo prizadevanje za smotno porabo sredstev oziroma zbrane članarine od sindikalnega članstva. Na osnovi teh sredstev bodo lahko ljubljanski sindikati že v tem letu začeli z nekaterimi akcijami za vračilo tega denarja članom.

Ljubljanski sindikati bodo tako ustanovili sklad za odih in rekreacijo z začetno vlogo 20 milijonov starih dinarjev. Toda v ta sklad so namenili še 60 milijonov starih dinarjev ostanke sindikalne članarine iz prejšnjega obdobja, ki pa so trenutno vezana v banki za dobo šestih let. Na tej osnovi so ljubljanski sindikati dobili kredit za počitniško skupnost Alpe-Adria, za dograditev počitniškega doma v Kranjski gori.

Hkrati je predsedstvo Mestnega sindikalnega sveta Ljubljane odstopilo 20 milijonov starih dinarjev sindikalnim podružnicam, da jih porabijo za preventivno okrevanje svojih članov, seveda v predsezonskih in posezonskih mesecih. Pri tem so pogoji taki, da Mestni sindikalni svet plača za vsakega člana polovico vseh stroškov desetdnevnega penziona v domovih počitniške skupnosti Alpe-Adria. Za to bo predvidoma porabljenih 5 milijonov starih dinarjev, kar pomeni, da bo takšnega preventivnega letovanja deležnih blizu 300 članov sindikata, kar pa je še enkrat več kot lani. Iz tega denarja pa bodo člani sindikata ljubljanskih

podružnic ob dopustih glavni sezoni deležni 10-odstotnega popusta. Seveda spet v domovih ljubljanske počitniške skupnosti Alpe-Adria. Za to bo porabljenih blizu 15 milijonov starih dinarjev, s čimer pa bo omogočeno letovanje blizu 5000 članom ljubljanskih sindikatov.

Razen tega je ljubljanski Mestni sindikalni svet namenil v sklad za pomoč brezposelnim

delavcem prav tako skoraj 20 milijonov starih dinarjev.

Vse omenjeni trije zneski pa že presega polovico proračuna Mestnega sindikalnega sveta Ljubljane. Temu pa je treba dodati še četrto večjo akcijo neposrednega vračanja članarine, doslej v znesku 8 milijonov starih dinarjev, za izobraževanje sindikalnih delavcev in članov sindikata z različnimi tečaji, seminarji in podobno.

In še: po sklepu administrativno-finančne komisije Mestnega sindikalnega sveta Ljubljane je 27. decembra lani dobilo 15 delavk, mater-samohranilk, iz tovarne »Skra« Pržanj denarno pomoč v skupnem znesku 550.000 starih dinarjev. Nekatere od teh delavk so dobile tudi po 60.000 starih dinarjev.

M. Z.

DOPIŠNIKI POROČAJO

● SLOVENJ GRADEC:

O reelekciji direktorjev

Razgovora o reelekciji direktorjev, ki je bil pred kratkim na občinskem sindikalnem svetu Slovenj Gradec, so se udeležili predstavniki sindikalnih podružnic, ZK in SZDL s področja občin Slovenj Gradec, Radlje ob Dravi in Velenje. Razgovor je vodil Mitja Švab, predsednik komisije za družbeno samoupravljanje pri RS ZSS. V razpravi se je izoblikovalo mnenje, naj bi sedanjo neprimerno izobrazbeno strukturo vodilnih delavcev izboljševali tudi na ta način, da bi mladi strokovnjaki, ki se zaposlujejo v podjetjih, postopno prevzemali odgovorne funkcije. Seveda bi bilo treba poskrbeti za njihovo strokovno izpopolnjevanje s tem, da bi jih dodeljevali za pomočnike starejšim, bolj izkušenim vodilnim delavcem. Pri izpopolnjevanju mladih strokovnjakov v delovnih organizacijah bi bilo treba težiti — to težnjo pa tudi ustrezno normirati — da bi mlad človek šel skozi vse faze delovnega procesa. Le tako bi ga kompleksno usposobili za opravljanje funkcije vodilnega delavca.

V razpravi so tudi menili, da je bilo delo komisij za izvolitev direktorjev doslej premalo kvalitetno in da so le-te tudi premalo spremljale delo direktorjev od prve do druge reelekcije. Nemalokrat ob času reelekcije oziroma ob ugotavljanju kriterijev za preverjanje sposobnosti direktorja (poslovni rezultati, uspešnost razvoja delovne organizacije itd.) pozabljamo na to, da bi preverili, kakšen odnos ima direktor do samoupravljanja.

Na skupnem razgovoru so prisotni opozorili tudi na to, da nekatere delovne organizacije ne razpisujejo prostih delovnih mest za vodilne delavce javno, temveč jih razglašajo le z internimi razglasi, kar pa je protizakonito.

J. S.

● GORNJA RADGONA:

Zaostri so pogoje

V Industrijskem podjetju Elrad je delavski svet nedavno sklenil, da je treba zaostri pogoje glede izobrazbe za delovna mesta v podjetju. Kot je sklenil delavski svet, bo mogoče naslednje odstopati pri izobrazbi v prihodnjih petih letih za največ dve stopnji, po petih letih pa za največ eno stopnjo. Za koliko se bo odstopalo od zahtevane izobrazbe po statutu, bo v nemajhnih meri odločilnega pomena delovna praksa. Tisti, ki ne izpolnjujejo oz. ne bodo izpolnili v šestih mesecih pogojev, ki jih zahteva delavski svet, bodo po preteku šestih mesecev premešeni na manj zahtevna delovna mesta.

T. Š.

● SLATINA RADENCI:

Potrebujejo le delavce z visoko in višjo izobrazbo

Zdravilišče Radenska slatina že nekaj let daje precejšnjo sredstva za šolanje članov kolektiva in za štipendiranje.

Rezultat tega pa je, da premore 541-članski kolektiv kar 67 strokovnjakov, ali 35 ljudi z visoko oz. višjo izobrazbo. Pred kratkim pa je kolektiv razpisal šest novih delovnih mest. V razpisih zahtevajo prav tako visoko in višjo izobrazbo.

Lani je, denimo, kolektiv zdravilišča v Radencih namenil za izobraževanje 58 tisoč S-dinarjev. V tem znesku so vštete tudi družbene dajatve. Sicer pa je kolektiv potrošil za izobraževanje članov kolektiva 24 starih milijonov, za štipendiranje pa 10 milijonov S-dinarjev. Letos naj bi namenili za izobraževanje 18 milijonov S-dinarjev.

T. Š.

● TRBOVLJE:

Dva jubileja

Pred kratkim sta delovna kolektiva dveh trboveljskih delovnih organizacij, splošnega gradbenega podjetja Zasavje in Mehanike proslavila pomemben jubilej 20. oziroma 15. obletnico obstoja in delovanja. Obe podjetji se lahko pohvalita z vrsto uspehov. Tako je v 20. letih SGP Zasavje zgradilo več deset objektov po Zasavju, 985 stanovanj s skupno površino skoraj 50 tisoč kvadratnih metrov itd. Skupna vrednost vseh opravljenih del v razdobju od leta 1947 do 1967 znaša blizu 90 milijonov novih dinarjev. Petnajstletnico obstoja je kolektiv Mehanike proslavil s pomembno delovno zmago. Dosegli so rekordno realizacijo — prvič so ustvarili proizvodnjo v vrednosti nad 10 milijonov novih dinarjev.

vš

● TOLMIN

Ugodni rezultati

V tolminski občini se je v enajstih mesecih minulega leta v primerjavi z letom 1966 industrijska proizvodnja povečala za 14,8 %, približno za toliko pa so se povečali tudi osebni dohodki. Precej nad povprečjem pa so proizvodnjo povečale nekatere gospodarske organizacije in to »Avtoelektro« Tolmin za 89 %, »Kreda« Srpence za 57 %, »Planika« Kobarid za 31 % in »Bača« Podbrdo za 21 %. V istem obdobju se je promet v trgovini povečal za 13 %, v turizmu pa za 9 %. Prodaja bencina je porasla za 62 % in menjava tujih valut za 78 %.

ja

ARHITEKTOV KOTIČEK

• VPRAŠANJE:

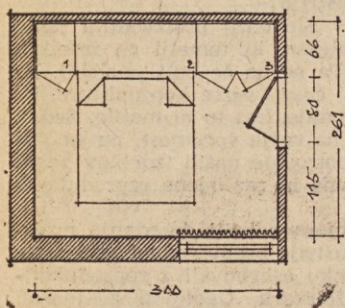
Prosim vas, da mi v rubriki »Arhitektov kotiček« svetujete, kako naj bi si opremila spalnico v enoinpolsobnem stanovanju. V prilogi pošiljam načrt stanovanja s potrebnimi izmerami. Spalnica ima samo označen prostor za vgrajeno omaro. Poleg vgrajene omare bi rada postavila v spalnico posteljo in poličko ali kak drug ustrezen kos pohištva za nočno lučko, knjigo in podobno. Vse drugo prepuščam vaši presoji.

A. S., Ljubljana

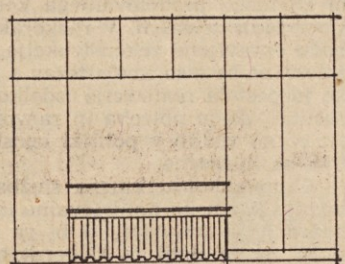
• ODGOVOR:

Prostor, ki je v načrtu označen s »spalnico«, naj bi služil za prenočevanje enega človeka ali pa dveh otrok, vendar bi v tem primeru morala biti ležišči drugo nad drugim, dnevna soba pa bi morala biti kombinirana z ležiščema za zakonca. Ker pa si bralka želi, da je v spalnici ležišče za zakonca, je edina možnost, da se odloči za zakonsko posteljo, ki je vgrajena v omaro. Dimenzije sobe 300 x 260 cm namreč ne dopuščajo drugih možnosti kot na primer to, da bi bralka postavila poleg omare še zakonsko posteljo kot samostojni kos pohištva. Pri omari, ki jo priporočam, lahko ležišče čez dan sklopite v omaro, kar seveda

ni nujno, saj je dovolj prostora za gibanje po sobi. V tem primeru bo najbolje, če prekrijete ležišče s pregrinjalom, ki pa naj sega vse do tal. Na notranji steni omare z ležiščem sta vgrajeni polici, na kateri lahko postavite nočno lučko in po potrebi odložite kakšno knjigo. Nočno lučko pa lahko vgradite tudi na zadnjo steno omare. S tako razporeditvijo pohištva je prostor zelo ekonomično izkoriščen, saj ima omara nad ležiščem prostor za odlaganje perila. Kar pa zadeva barvo omare, se odločite za čimsvetlejšo. Na voljo pa so omare iz mahagonija, palisandra, tika in hrasta. Zato naši bralki svetujem, da bi bil prav zaradi svetle barve najbolj primeren hrast.

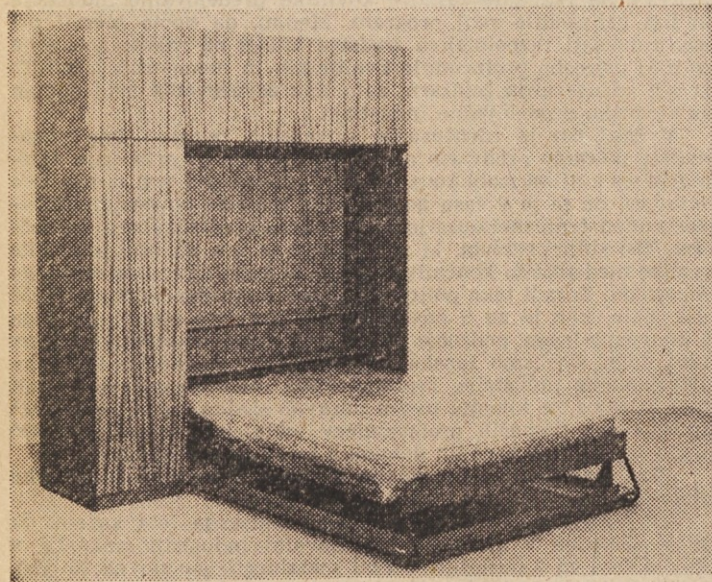


POGLED NA STENO Z OMARAMI

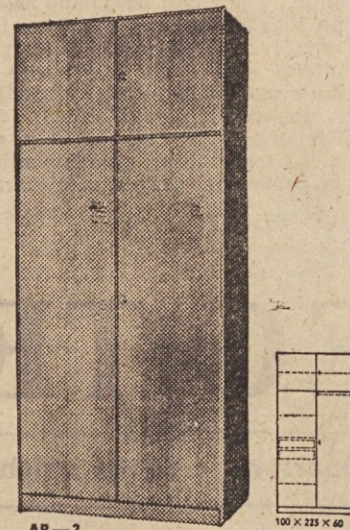


Sicer pa si poglejmo nekatere elemente. Omara AR-1 ima naslednje izmere: dolžina 60, višina 223 in širina 60 cm. Ta omara ima polico za obleko in nad njo tudi polico za perilo. Omara AL-3 ima dimenzije 150 x 223 x 60 cm. V omari je vgrajeno ležišče z jogi vložkom v dimenzijah 140 x 190

centimetrov. Tudi nad tem ležiščem je prostor za shranjevanje perila, kot sem to že omenila. Omara AR-2 pa ima dimenzije 100 x 223 x 60 cm. En del omare — 50 cm širok — služi za obešanje oblek, drugi del omare, ki je prav tako 50 cm širok, pa služi za odlaganje perila.



Kot že rečeno, kljub večji izbiri furnirja, se odločite za matiran hrastov furnir. Izdelevalca vseh treh omar pa je novogoriško podjetje Meblo.



In zdaj še cene:
omara AR-1 650,00 N-din
omara AL-3 3.080,00 N-din
omara AR-2 1.050,00 N-din

KUPON ZA ARHITEKTOV KOTIČEK

AR-1

50 x 225 x 60

Nasmeh skozi solze

Zapiski s sejma mode 1968

(Nadaljevanje s 1. strani)

Tekstilindus, ki ima vodilno mesto v uvajanju novih specialnih apretur postopkov, pa na sejmu Moda 1968 prikazuje še najsodobnejšo zaščito blaga zoper mečkanje in krčenje pri pranju. To vrhunsko plemenitejše povečuje uporabno vrednost in praktičnost bogate kolekcije satenov, bombažnih gaberdenov iz celuloznih vlaken ali mešanic s sintetiko, potiskanih z izjemno lepimi modnimi vzorci ali enobarvnih z učinkovitimi površinskimi efekti.

CIGARETNI OGOREK NI PREŽGAL PLAŠČA

Med konfekarji vzbuja posebno pozornost Beko — Beograjski konfekcijski kombinat. Drzne barvne kombinacije — in v primerjavi s slovensko konfekcijo drzni modni kroji — vendar ubrane v harmonično modno celoto, ki jo bo najbrž naša mladina ravno tako navdušeno sprejela, kot jo je beograjska.

Ta konfekcijski kombinat je z živopisnimi srajcami in z dolgimi popetimi sukničji na zadrgo ali zapetimi s številnimi drobnimi gumbi in s tako imenovanimi stoječimi ovrtniki ali brez njih povzročil po pripovedovanju razstavljalcev pravcato revolucijo v Beogradu, ko je odprl boutique tako imenovane beat-mode.

Enako specializirano modno trgovino za mladino pa name-rava urediti tudi v Ljubljani. Žal v središču mesta ne dobi lokala, tako da je primoran v ta

namen adaptirati lokal na Mestnem trgu.

Dekliška oblačila podjetja Beko sicer niso tako revolucionarna, kakor fantovska, čeprav jim ne manjka ne barvne ne krea-cijske domiselnosti. Zlasti elegantni so plašči iz umetnega usnja, polni modnih fines in ki imajo to prednost, da se zlepa ne zažgejo. Kranjska tovarna Standard, ki bo Beko oskrbovala z umetnim usnjem, je v moji navzočnosti prestala preizkušnjo: cigaretni ogorek ni pustil na plašču iz vistala niti sledu.

Ko že pišem o umetnem usnju, naj povem še, da bo izdelkom iz naravnega usnja le-

letos na pretek, četudi utegne spremenjeni devizni režim marsikateremu podjetju zmanjšati uvozni apetit.

Nove podloge za srajce, ki jih poleg drugih izdeluje Tekstilna tovarna Prebold, pa — vsaj tako piše v prospektu — tudi ovrtnikom na moških srajcah, izdelanih iz domačih tkanin, ne bodo v sramoto, ker bojda ohranjajo tudi tem prvotno obliko.

Črne misli sem torej črni roži dodala v mednaslovu bolj zaradi naših tekstilnih tovarn kakor zavoljo kupcev...

ČE SO CENE DOLOČENE NA KILOGRAM BLAGA

Svilanit razstavlja tokrat novo lahko metražno blago iz bombažnega frotirja in zelo lepe in kvalitetne frotirke. Ne izdeluje pa še umetnega frotirja, s katerim se ponašajo srajčari.

Ko sem direktorju to opone-sla, je vzkipel:

»Pa veste, da prodajamo frotir na kilogram? Vseeno, ali je dober ali slab, lahek ali težak — za nas, ki ga izdelujemo, pa to ni vseeno. Za večji trud si kaznovan.«

Približno tako si lahko razlagamo tudi zaostajanje volnarjev za bombažarji v tkanju in v pestrosti desenov. Bojda krapinska tekstilna tovarna že štiri leta ni menjala vzorcev.

Kot so mi rekli Varteksovi konfekarji, je njihovim tkalnicam težko dopovedati, da se moda nenehno spreminja kljub nespremenjeni politiki cen... Če že izdelajo nove vrste blaga, pa jih dajo, seve, najprej svojem konfekcijskemu oddelku, potem trgovini in tako za konkurenco v drugih konfekcijskih tovarnah ne ostane — nič.

Toda konfekarji si pomagajo. Volneno blago pač uvažajo, včasih celo brez potrebe. Namreč, če imajo devize. Zato je tudi težka konfekcija na sejmišču razmeroma bogato zastopana in pestra. O nevidnih sejemskih zanimivostih prihodnjč kaj več.

MARIOLA KOBAL



Ljubko, kajne? In moderno, seve, saj je posneto na modni reviji v okviru modnega sejma. Med 179 modeli pa je še veliko zelo lepih in praktičnih, kar potrjuje tudi vedno razprodana dvorana. — Na splošno pa je letošnja moda zelo liberalna tudi v krojih. Poleg vojaško ukrojenih enobarvnih ali pisanih kostumov z dolgimi jopiči je potegnila iz naftalina žaboje, mešljčaste volanke in mladostne bele ovrtnike z enakimi zapetniki, hkrati pa forsira pelerine in hlačna krila

100 odstotna varnost vašega vozila

avto alarmna naprava

boljše se je zavarovati kot obzalovati

tos močno konkurirala še tekstilna tovarna Prebold z vistranom — umetnim usnjem, izdelanim iz bombaža in prevlečenim s poliuretanskim filmom. Morda vas utegne zanimati tudi to, da bo plašče iz umetnega krzna prodal Beko po približno 26.000 S-dinarjev ali za polovico ceneje kot so usnjeni.

VSA ČAST MODNIM VZORČARJEM IN MODELERJEM

V vzorčenju blaga za ženske obleke risarji iz MTT ne zaostajajo za risarji Tekstilindusa, nevarno pa jim že konkurirajo vzorčarji iz tekstilne tovarne Prebold, ki je opustila izdelavo cenene blaga iz lesne volne in se vrgla na boljše vrste tkanin, kjer je »več kruha«.

Kot posebno zanimivost pa naj omenim, da so domačim vzorčarjem priskočili na pomoč tudi pariški, milanski in londonski — in sicer iz vodilnih modnih ateljejev.

Kaj bo letos moderno, bi pa pravzaprav zelo težko opisala. Večji fantazijski vzorci, perzijski, arabski in japonski motivi, vzorčarji pa so »kradli« tudi iz zakladnice stare ljudske umetnosti v Egiptu in Mehiki. — Dlje ne bom zaštevala, ker gre v resnici za pelmel, dopolnjen s karo in črtami...

To lahko rečem tudi za izdelke naših tovarn pletenin. Slovenska triperesna deteljica je sicer ohranila svoje značilnosti — Angora klasično eleganco, Almira športna modna oblačila z nadihom ekstravagantnosti in Rašica modno umirjenost, četudi je v krojih tokrat izstopila iz svojih ustaljenih tirmic.

Moram pa tokrat popraviti še krivico, ki sem jo Almiri nedavno nehote naredila v članku o naši ženski konfekciji. Almira zelo veliko izvažata in mora naročila izdelati po predloženih merah, ki včasih odstopajo od naših. Če izdelajo nekaj oblačil preveč, jih prodajo našim trgovskim hišam po znižanih cenah. Modne super novosti, kakor so na primer maxi puloverji, pa »je treba znati nositi«. Namenjene so k dolgim hlačam, ne k mini krilom. Tora to bi prodajalke morale vedeti in — povedati.

ČRNA ROŽA IN ČRNE MISLI

Prav rada verjamem, da je srajca z vtakno črno rožo, ekskluzivne Mure, najboljše srajca, kakršne ni in ne bo letos v Jugoslaviji.

Toda v superlativnih govore o svojih srajcah iz večinoma uvoženega blaga tudi drugi srajčarji.

Le kdo bi se spoznal, alj sta syntron in dacron boljša ali slabša od nyltest cottona in vseh drugih uvoženih vrst blaga za srajce, vem le to, da na letošnjem modnem sejmu pripisuje Mariborska tekstilna tovarna iste odlike svojim tkaninam z oznakami fast colours, crease resistant, permanent press in tako naprej.

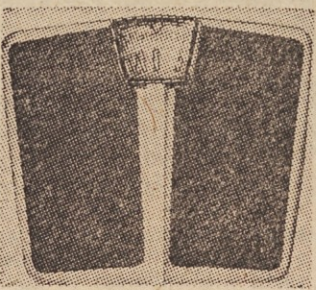
Brez skrbi, novih vrst srajc bo



... da Delavska enotnost objavlja reportaže, članke, komentarje in glo-se z vseh področij našega družbenega in gospodarskega življenja :

... da Delavska enotnost objavlja po najugodnejših cenah komercialne oglase, razpise in natečaje...

ZELO ZAZELENO DARILO
osebna tehnična NEVA izdelek tovarne »LIBELA« Celje



Garancija eno leto

LAMO ZA DENAR



DIANA ZASTONJ

Bi imeli tudi vi radi avto?

Nov, sodoben, ekonomičen in vzdržljiv avto? Morda novi Citroënov avtomobil DIANA?

Nič lažjega kot to!

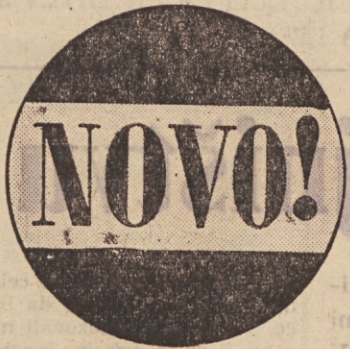
Sodelujte v Tomosovem nagradnem natečaju »DIANA ZASTONJ!«

Pozanimajte se za pogoje tega natečaja v katerikoli trgovini v Jugoslaviji, kjer prodajajo Tomosove izdelke! Ne pozabite: prav vsak udeleženec nagradnega natečaja ima enake možnosti, da dobi DIANO zastonj!

Pogumno torej v lov na srečo!

In obilo sreče pri tem!

TOVARNA MOTORNH VOZIL TOMOS KOPER



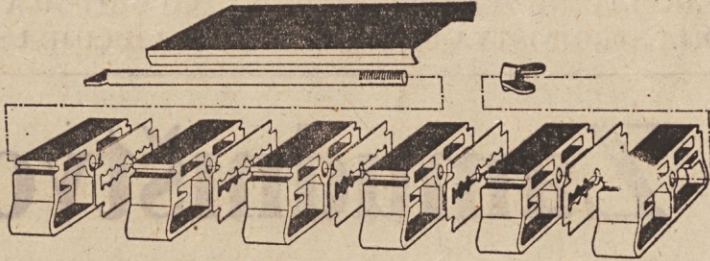
»David« oblič z britvicami

Nizozemci reklamirajo miniaturni oblič »David« tako: »Majhen po obsegu, velik po učinku!«

Trgovsko podjetje s kemičnim in tehničnim blagom Chemo iz Ljubljane, ki je uvozilo tri različne oblič »David«, pravi zanj: »Velikan med palčki.«

Kateres o odlike tega majhnega obliča, ki je tako hitro osvojil potrošnike v svetu?

Predvsem — majhen je. Zato je primeren za vsa manjša popravila doma. Predal se težko zapira, vrata se težko odpirajo, na parketu so madeži: tu vam



»David« priskoči na pomoč. »David« struži gladke in ravne površine. Uporaben je tudi za struganje konkvavnih in konvexskih ploskev. Z Davidom 4 lahko izgladite tudi kote. Pri Chemo v Ljubljani in v Kranarjev, »David 4« 15,71 dinarjev in »David 5« 18,94 dinarjev. »David« ima

m. v.

O SMUČEH ZA NAŠE NAJMLAJŠE IN O NEGI SMUČARSKA OPREME

LE SKRIBNO IZBRANA SMUČARSKA OPREMA

● Izbiri smuči za naše najmlajše moramo posvetiti še posebno pozornost... ● Že malce udomačeno načelo, da je za otroka vse dobro, v resnici sploh ne drži...

Pred nedavnim smo v našem tedniku zapisali nekaj osnovnih misli oziroma napotkov za vse tiste, ki se bodo še letošnjo zimo odločili za to, da postanejo smučarji in da se tako pridružijo ljubiteljem belega športa.

Pisali smo predvsem o osnovni smučarski opremi, to je o smučeh, vezeh in čevljih. Dotaknili smo se problemov pri nakupovanju smučarske opreme in tudi montiranja vezi.

Ker pa smo doslej govorili le o opremi za odrasle, bomo danes posvetili del prostora smučarski opremi za naše najmlajše.

OTROKU NE PREDOLGIH SMUČI

Ko izbiramo smuči za otroke, je naša najpomembnejša naloga v tem, da določimo pravilno dolžino. Do desetega leta starosti ne priporočamo daljših smuč od telesne višine otroka, ki jo merimo od nog do glave. Pozneje so lahko smuči daljše za 5 in v štirinajstem letu starosti tudi za 15 cm.

Smuči, ki so tako dolge, kolikor smučar doseže z iztegnjeno roko, nikakor niso vedno primerne.

Pravilo torej bodi: otroku ne predolgih smuč!

Poznamo tudi zelo kratke smuči, ki jih kupujemo prav majhnim otrokom od 4. do 6.

leta starosti. Te smuči naj otroka zgodaj navadijo na smučanje s tem, da z njimi hodi, se obrača in kdaj pa kdaj tudi spušča po blagem bregu. Ker se je na takih kratkih smučeh lažje gibati, hkrati pa nekoliko težje obdržati ravnotežje med drsnjem, so zelo primerne za prve poskuse na smučeh, saj prav hoja s takim smučem po ravnem posreduje osnovno znanje, ki se pozneje tako bogato obrestuje.

Glede drugih vprašanj pri kupovanju otroških smuč velja pravilo, da morajo biti mehke.

da ne smejo imeti preveč mostu in tudi ne drugih napak. Izbiri je treba posvetiti posebno pozornost tudi zato, ker se je pri nas že nekako udomačilo načelo, da je za manjše vse dobro, čeprav je v resnici povsem obratno.

In še vprašanje o robnikih: robničenje smuč za otroke naj se ravna po tem, koliko je smučar izurjen in kako dolgo smuča. Do devetega ali desetega leta starosti robničenje smuč za otroka še niso potrebne.

SMUČARSKO OPREMO MORAMO VAROVATI!

Plastične, kovinske in najboljše lepljene smuči ne terjajo posebne nege, čeprav jih je dobro hraniti v prostoru s sobno temperaturo. To seveda velja tudi za vse druge vrste smuč.

Za razliko od najboljših je treba navadne smuči vezati, jih nekolikant nad sredino proti krivini zagoditi s pravilno oblikovano deščico debeline 5 cm in jih postaviti navpik na krivine.

Tudi navadna smučka mora biti zaščiten pred vlago, zaradi česar je dobro obnavljati lak na zgornji ploskvi ali pa jih vsaj večkrat pološčiti, na primer s parketnim loščilom.

Se bolj mora biti zaščiten drsna ploskev. Smučka, ki spodaj ni lakirana, naj bo vedno namazana vsaj z mažo za podlago, ker sicer sneg drsno ploskev preveč ostruži. Namazana smučka tudi močno vpija vlago in s tem izgublja obliko in dobiva poleg tega na drsni ploskvi po letnicah mnogo žlebčev, ki onemogočajo gladko odzdravanje v stran.

Pa čevlji? Pretirano mazanje čevljev z mastjo usnje preveč razmehča, da potem le še bolj vpija vlago. Zadoštuje, če jih enkrat na leto namazemo z mastjo — najbolje nekoliko vlažne in na toplem, sicer pa jih loščimo le z navadno kremo za čevlje.

Vsi nabitki na podplatih naj bodo pritrjeni z medenastimi vijaki. Zelezo namreč rjavi, rja pa usnje močno razjeda. A. U.

Kako uskladiti: HITRO, OKUSNO IN POCENI?

Bo Kolinska razširila svoj program izgotovljenih jedil?

Z novim delovnim časom se bo, mimo nekaterih drugih vprašanj, zaostroilo zlasti vprašanje družbene prehrane. Pol ali enourni odmor opoldne še posebno opozarja na hitro pripravo hrane in hitro postrežbo. V družinah že računajo, koliko jih bodo poleg veljali izdatki za opoldanski obrok, saj se bodo v mnogih primerih prehranjevali člani družine izven doma v različnih družbenih obratih. Tako moramo torej nujno dodati k vprašanju priprave in postrežbe še ceno hrane.

Prvi podatki kažejo, da smo na nove potrebe v prehrani zaenkrat slabo pripravljeni. Mimo nekaterih restavracij, ki sicer že razmišljajo, kako bi povečale lastne zmogljivosti in organizirale razvažanje hrane v delovne kolektive, da bi lahko v kratkem času nastili čimveč zaposlenih, poudarjamo vse bolj potrebo po industrijsko vnaprej pripravljani hrani. V razvitih državah poznajo že več let centralizirano pripravo menuev. Pri nas smo na tem področju storili komaj prvi korak. Prehranbena industrija nam je sicer pripravila dehidrirane juhe, nekatere polizdelke za hitro pripravo jedi iz fižola, graha, leče, riža itd., nekatere ribje in mesne jedi v konzervah, mlečne in modrate izdelke itd., ven-

dar je ta izbor še vedno sila skromen.

Eden izmed proizvajalcev prehranskih izdelkov je Kolinska tovarna hranil v Ljubljani. Njen proizvodni program delno že vsebuje izdelke, ki jih pričakujemo od naših proizvajalcev prehranskih izdelkov za hitro in ceneno pripravo jedi, med drugim jedi iz fižola, leče in riža, nadalje celo vrsto začimbnih mešanic za juhe, golaž, paprikaš in različne druge omake, ki jim je potrebno dodati še masčobo in zakuho. Kot pravijo v Kolinski, so se za tovrstni izbor jedi odločili predvsem zato, ker so hoteli dati na trg cenene, visokokalorične in vitaminsko bogate jedi, ki terjajo sicer daljšo pripravo.

Novi delovni čas in potreba po drugem izboru jedi pa silita Kolinsko v razširitev proizvodnega programa. V Sloveniji nimamo proizvajalca, ki bi podobno kot Sljeme Zagreb proizvajal toplotno obdelana jedila in porcionirana v posodah iz alu folije ali v vrečkah iz polietilena. Mimogrede, »Sljeme« pripravlja že enajst izgotovljenih jedi! Prav na takšno vrsto priprave jedi mislijo v Kolinski, vendar iščejo kooperanta v nekaterih tovarnah mesnih izdelkov. Dogovorj se niso stekli, toda pobuda je tu in na vsak način jo kaže podpreti, ne le zaradi splošnega interesa, ampak tudi zaradi gospodarskega interesa samih prehranskih proizvajalcev. S tako kooperacijo, kot jo predlaga Kolinska, bi se zmanjšali investicijski stroški, kajti nekateri proizvajalci imajo že na voljo na primer zadostne zmogljivosti hladilnic in še nekatere druge strojne naprave za predelavo jedi. V končni posledici bi se namreč racionalna izbira obstoječih zmogljivosti izrazila tudi na ceni novih industrijskih prehranskih izdelkov.

—nka

Ste slišali...

...da smo v potrošnji mleka, sira in mesa Jugoslovani med zadnjimi v Evropi? Letno potrošimo namreč le 70 litrov mleka, 5 kg sira, 1 kg masla in 30 kg mesa na prebivalca;

...da so prodajne cene za vino v maloprodaji v zadnjem razdobju, zlasti v gostinstvu, hitreje narasčale kot kupna moč potrošnikov. Zato je potrošnja vin v upadajo, raste pa potrošnja žganih pijač;

...da znaša potrošnja vin v Jugoslaviji povprečno 18 litrov na prebivalca letno, medtem ko znaša v Italiji 106 litrov, Franciji 124 litrov, ZR Nemčiji 131 litrov;

...da velja danes liter vina pri nas v trgovini na veliko blizu 300 starih dinarjev, v gostinstvu pa že 800;

...da znaša letna potrošnja sadja v Jugoslaviji 30 kilogramov na prebivalca, medtem ko znaša v Italiji 75 kg, ZDA 95 kg, Zahodni Nemčiji 86 kg in Svici 122 kilogramov;

...da pojemo v Sloveniji največ jabolk (42%), južnega sadja (15%), sliv (10%), breskev (9%), grozdja (7%), hrušk (5%) in češenj (4%).

KREDITNA BANKA
IN HRANILNICA
LJUBLJANA



OPRAVLJAMO NASLEDNJE POSLE:

- zbiramo hranilne vloge in jih obrestujemo po 6,25 % do 8 %
- zbiramo sredstva za stanovanjsko izgradnjo
- dajemo posojila za nakup, graditev in dograditev ter obnovo stanovanj, komunalnih naprav, garaž in počitniških hišic
- dajemo posojila kmetijskim varčevalcem
- dajemo posojila občanom
- odkupujemo tuja plačilna sredstva in prodajamo tuje valute, čeke in kreditna pisma za službena, zasebna in turistična potovanja
- odpiramo zasebne devizne račune in jih obrestujemo po 6,25 % do 8 %, od tega 4 %—6 % v devizah
- odpiramo osebne žiro račune

Kadar pridete v Celje, obiščite hotel Avtoturističnega podjetja »IZLETNIK« Celje

HOTEL



CELEIA

Telefon
20-41, 20-42

Obiščite nas, če potujete skozi Celje, če ste na službenem potovanju, če ste na dopustu.

Sodobna oprema vseh sob. — Prvovrstna kuhinja. — Domače in tuje specialitete. — Sončna terasa. — Poleti možnosti kopanja, pozimi zimski športi.

Sprejemamo aranžmaje po naročilu. Skupinam nudimo popust. Cene zmerne — postregli vam bomo vljudno in v vaše zadovoljstvo.

Nasveti in še kaj...

O KONZERVIRANJU KRUHA IN SLADIC

Preden bom spregovorila o konzerviranju kruha in sladice nekaj besed o shranjevanju gotovih jedi.

Pri pakiranju jedi za zamrzovanje izbiramo le najustreznejše embalažo, kot so pločevinke, posode iz aluminija, aluminijeve folije ter posode iz tetrapaka. Polnimo vedno le povsem ohlajene jedi v manjših količinah, zaradi hitrejše zamrznjenosti in odtaljevanja, pri čemer naj teža ne presega 1 kg. Čas hranjenja gotovih jedil pa naj ne presega 3 mesecev. Od mesnih jedi so za zamrzovanje najbolj primerne juhe, zakuhe ter kuhana, pražena in dušena mesna jedila. Zaradi boljšega izkoriščanja prostora v zamrzovalni napravi zmrzujemo le jušne koncentrate, ki jih pri odtaljevanju razredčimo. Meso za pečenje zamrzujemo po navadi surovo, ker se pečeno meso v zamrzovalniku nekoliko izsuši kljub kvalitetni embalaži in skrbnemu embalažiranju. Jedi iz mesnih sekanc so brez omake puste in suhe. Zato jih zamrzujemo v omaki ali pa v surovem stanju. Vampe skuhamo, ohladimo in jih zrežemo, embaliramo ponavadi v polietilenski vrečki in jih nato zamrzujemo. Prav tako pripravimo tudi pljuča. Jetrna zamrzujemo surova, ker je čas priprave minimalen.

Zamrzujemo lahko tudi jedi iz zmrznjenega mesa. Zadnjič smo namreč omenili, da zmrznjenih in odtaljenih živil ne smemo ponovno zamrzovati. Smemo pa zamrzniti jed, ki smo jo pripravili iz zmrznjenega živila, ker smo jed pred zamrznjenjem kuhali. To je posebno važno za tiste, ki imajo doma v konzervatorju meso iz domače proizvodnje.

In zdaj o zamrzovanju kruha in sladice. — Zamrzujemo lahko vse vrste kruha in skoraj vse vrste pečene peciva pa tudi različne vrste testa. Kruh, žemlje, makovke, rogličke itd. dobro ohladimo, nato pa jih shranimo v ustrezno embalažo, denimo v polietilenske vrečke, celofan ali v aluminijevo folijo.

Kreme, strjenke, narastki in druge jedi, ki so pripravljene iz riža, zadržba, drobtin ali skute, se dokaj dobro obnesejo pri zamrzovanju. Zelo obstojeen je tudi sladoled. Le kre-

me in strjenke, ki smo jih pri konzerviranju kruha in sladice, pravilno z želatino, za zamrzovanje niso primerne, ker po odtaljenju zvoledne. Sicer pa se s sladnicami te vrste ne izplača izkoriščati dragocenega prostora v konzervatorju, ker so vse zelo hitro pripravljene.

Od vseh vrst testa se masleno in krhko testo najbolje obneseta pri zamrzovanju. Ti dve vrsti testa pečemo navadno le v tankih plasteh in ga tudi sicer hranimo na hladnem. Vse druge vrste testa, kot so kvašeno testo, testo s pecilnim praškom ali medeno testo, so zmrznjene občutljive za peko. Ta testa po navadi pečemo v debelejši plasti ter jih v pečico postavimo zmrznjena. Če temperaturo pečice skrbno ne kontroliramo, se nam rado primeri, da je pečivo na zunanji strani premočno zapečeno, medtem ko je v sredini še zamrznjeno. Čas odtaljevanja testa pa je silno dolg in zamuden.

Pečeno pečivo skoraj vseh vrst je zelo hvaležno za zamrzovanje, tako kvašeno pečivo, pečivo s pecilnim praškom, krhko pečivo, skutino pečivo, pečivo iz biskvitnega testa, razne torte z nadevi ali brez njih, drobno pečivo, potice, pitje itd. Le pečivo iz beljakoviga testa se ne obnese za zamrzovanje, ker pri odtaljevanju vodeni.

Priprava peciva za zamrzovanje se prav nič ne loči od priprave za takojšnjo uporabo, vendar pa si je dobro zapomniti nekaj navodil. Tako je na primer dobro pri sadnih pitah in tortah zamrzniti sadje in pečeno testo ločeno. Pri odtaljevanju bi se namreč testo zaradi sadja preveč navlažilo. Tudi torte, ki jih nameravamo polniti z maslenimi kremami, je bolje, da jih polnimo odtaljene. Krema ima namreč krajši čas trajanja od peciva. Pečivo, ki ga nameravamo obiliti z glazuro, je bolje, da to storimo po odtaljenju.

Vsako pečivo, ki ga nameravamo zamrzniti, moramo takoj po peki čim hitreje ohladiti, takoj embalirati in zamrzniti. Večino peciva je potrebno odtaljevati v vroči pečici. Da se pečivo v njej preveč ne izsuši, postavimo v vročo pečico poleg peciva še posodo z vodo.

ELA KOVACIĆ



KNJIGA, KI SMO JO VSI DOLGO POGREŠALI IN PRIČAKOVALI, KNJIGA, KAKRŠNE SLOVENCIM DOSLEJ ŠE NISMO IMELI, KNJIGA, KI NAM BO NENEHNO ŠIRILA OBZORJE, BO NOVI

SLOVAR TUJK

PLOD DOLGOLETNEGA DELA SESTAVLJAVCA FRANCA VRBINCA, KI GA BO NANTANČNO 1. OKTOBRA 1968 IZDALA CANKARJEVA ZALOŽBA V LJUBLJANI

- Slovar natančno razlaga okrog 30.000 tujk, tujih pojmov, citatov ipd. iz filozofije, mitologije, medicine, tehnike, politike, ekonomije, umetnosti itd.
- Slovar je vsestransko informativen in izrazito sodoben.
- Vsa gesla imajo označen poudarek, genitiv, spol, navedene so vse oblikovne posebnosti. Pri geslih v izvorni tuji obliki je povsod v fonetičnem zapisu dodan tudi izgovor.
- Pri vseh tujkah je v krajši ali izčrpniji obliki, kakor je pač v posameznih primerih potrebno, dodana tudi etimologija, kar bistveno zvečuje vrednost novega slovarja.
- Glavna naloga slovarja je seveda slovenjenje gesel. Pri tem se avtor ni omejeval zgolj na slovenjenje, marveč podaja največkrat definicijo pojmov z obširnejšo, leksikonsko razlago, zlasti pri pomembnejših geslih, ki so včasih trd oreh tudi za izobraževanje.

Novi slovar torej ne bo samo slovar tujk, temveč že kar leksikon. Po njem bodo s pridom in veseljem segali preprosti in izobraženi ljudje.

SLOVAR TUJK bo obsegal okrog 850 strani velikosti 13,5 x 19,5 cm (format velikega Slovenskega pravopisa). Tiskan bo na finem brezlesnem papirju, vezan pa bo v elegantno in trpežno platno.

Da bi založba številnim zainteresiranim olajšala nakup te vsekakov pomembne, nadvse dragocene in potrebne edicije, ki bo vsem — preprostim in izobraženim — nenehno širila obzorje, razpisuje

subskripcijo z obročnim plačevanjem

Subskripcijska cena za SLOVAR TUJK je 58,00 N-din, medtem ko bo maloprodajna cena določena ob izidu in bo vsekakov višja. Po subskripcijski ceni bodo lahko dobili SLOVAR TUJK vsi tisti, ki bodo knjigo naročili in tudi plačali najkasneje 14 dni pred izidom, tj. do 15. septembra 1968. Znesek 58,00 N-din je mogoče poravnati tudi v petih mesečnih obrokih (4 obroki po 10,00 in 1 obrok 18,00 N-din).

Vse zainteresirane vabimo, naj si SLOVAR TUJK čimprej naroče.

IZPOLNITE SPODNJO NAROČILNICO, ODREŽITE JO IN POSLJITE V OVOJNICI ALI NALEPLJENO NA DOPISNICI NA NAŠ NASLOV:

CANKARJEVA ZALOŽBA
Ljubljana, Kopitarjeva 2/II

Naročila sprejemajo tudi vse knjigarne po Sloveniji.

NAROČILNICA ZA SLOVAR TUJK

Podpisani(a):

Zaposlitev:

Točen naslov:

nepreklicno naročam po subskripcijski ceni 58,00 N-din SLOVAR TUJK, vezan v platno, ki bo izšel 1. oktobra 1968.

Dolžni znesek bom poravnal(a) po prejemu položnic:

- takoj v celoti
- v petih mesečnih obrokih (4 obroki po 10,00, 1 obrok 18,00 N-din), a tako, da bo znesek poravnani najkasneje do 15. septembra. (Ustrezno podčrtajte!)

Pristajam, da mi v primeru, če bi knjiga do navedenega roka ne bila poravnana, založba zaračuna slovar po maloprodajni ceni.

Knjigo pošljite: na dom — v službo — prevzema osebno. (Ustrezno podčrtajte!)

Datum:

(Podpis, za pravne osebe tudi žig)

● UGOTOVITVAM IN UTEMELJITVAM FAKULTETE ZA STROJNIŠTVO NIHČE NE OPOREKA ● GRADNJA FAKULTETNE ZGRADBE PA JE VSEBENO OBTIČALA NA MRTVI TOČKI ● S PREDLOGOM ZA UREDBITEV ŠTUDIJA STROJNIŠTVA SE FAKULTETA VKLJUČUJE USTVARJALNO V REFORMNI PRIZADEVANJA

Zamudništvo v strojništvu

Dobri dve leti bo menda tega, kar je Fakulteta za strojništvo ljubljanske Univerze začela zelo argumentirano seznanjati slovensko javnost s svojimi perečimi problemi, ki so istočasno problemi naše družbene prakse in družbene usmeritve. V dnevem, študentskem in fakultetnem tisku je opozarjala na zamudništvo študija in raziskovanja na področju strojništva v Sloveniji, na vzroke le-tega, na nujnost nadaljevanja prekinjene gradnje na novi fakultetni zgradbi, na potrebo reorganizacije učnega načrta. Vse odtlej so dobivale njene ugotovitve in utemeljitve kopico priznanj, nihče jih ni poizkušal ovreči, deležne so bile torej »moralne zmage«. Toda, gradnja fakultetne zgradbe je obtičala na mrtvi točki, čeprav tudi v potrebnost te investicije nihče več ne dvomi. Zato je ta čas morda še najbolj spodbudno to, da so na fakulteti pripravili za javno razpravo nov predlog za ureditev študija strojništva v Sloveniji, predlog, s katerim se prav gotovo zelo ustvarjalno vključujejo v reformna prizadevanja.

USTREZNA PRILAGODITEV SPOZNAVJEM IN PRAKSI INDUSTRIJSKO RAZVITEGA SVETA

V čem je zamudništvo strojništva v Sloveniji in kako je z razvojem te tehniške veje v industrijsko razvitem svetu? Za časopisno informacijo, ki preko svojega obsega ne more seči, se je zato treba odločiti za neko selekcijo podatkov: posredovati le nekatere bistvene podatke iz zbranskega gradiva in le nekatere najbolj strnjene ugotovitve dekana fakultete, dipl. ing. Bobjana Krauta.

Ljubljanska Univerza bo čez 2 leti slavila 50. obletnico nepretrganega delovanja. To pa ne velja za Fakulteto za strojništvo, ki je kot oddelek oziroma strokovna usmeritev nastala šele po drugi vojni, kot samostojna fakulteta pa obstaja šele 7 let. Vzrok? Ostale tehniške fakultete, ki so nastajale v času med obema vojnama, so nastajale ob močnih osebnostih, ki so hotele dati pečat Sloveniji kot kulturno tvornemu narodu. Take osebnosti na področju strojništva ni bilo, saj tudi prave strojne industrije ta čas v Sloveniji nismo imeli.

Po vojni? Industrija je nastajala tako rekoč brez pravih šolanih strojnikov, kadri so se vzgajali več ali manj le ob delu, kar pa je imelo svoje dobre plati in tudi slabe posledice. Zaostanek v strojništvu je torej v samem kadru, v osnovnih pogojih za šolanje tega kadra (fakultetna zgradba) in tudi v strokovnem pogledu (način študija in možnosti za znanstveno raziskovalno delo).

Kakšni strokovnjaki so nam potrebni in koliko, to je vprašanje, okrog katerega pri nas v Sloveniji zlasti zadnja leta dosti razpravljamo. Izhodišča za odgovor bi seveda morala biti delovna področja sama. Mnoge ankete Fakultete za strojništvo o tem vprašanju med delovnimi organizacijami pa so dale zelo zamegljene in nasprotujoče si

odgovore in ocene. Zato je bilo treba ozreti se po izkušnjah in usmeritvah razvitega sveta. In o čem govore ti podatki?

ZAHODNA NEMCIJA:

- na 31 vseh zaposlenih pride povprečno 1 inženir
- v strojni industriji na 18 vseh zaposlenih 1 inženir
- razmerje med diplomiranimi inženirji (popolna fakultetna izobrazba) in inženirji (s šolo, podobno našim višjim šolam) je v vsej industriji 1:3,1, v strojni industriji 1:4,8
- med vsemi inženirji je nad 40 % strojnih inženirjev, v industriji vseh smeri je od vseh inženirjev 50 % strojnih, v strojni industriji pa 97 %
- od vseh strojnih inženirjev je samo slaba polovica zaposlenih v strojni industriji, vsi drugi so torej zaposleni v ostalih industrijskih vejah ali dejavnostih zunaj njih.

Tem podatkom iz Zahodne Nemčije, ki so tipični za kapitalistično gospodarstvo, pa so zelo sorodni tudi podatki iz Sovjetske zveze, saj tudi tam strojni inženirji pomenijo 40 % vseh inženirjev. In kako je pri nas?

Ne da bi podcenjevali delo praktikov brez višje ali visoke strojno-tehniške izobrazbe, je vendarle treba povedati, da povalne in koristne izjeme še niso pravilo. Vrzeli strojnih inženirjev so izpopolnjevali mojstri. K obrtniški mentaliteti, ki še marsikje vlada v naši industriji, pa ni kaj novega dodati. In tudi kadar so tovarne začele modernizirati svojo opremo, največkrat ni bilo tistega, ki bi s to opremo lahko strokovno upravljali. Primerjajmo število strojnih inženirjev v Sloveniji z že citiranimi podatki iz sveta:

- od ustanovitve slovenske Univerze dalje je bilo vzgojenih 5962 diplomiranih inženirjev vseh smeri, od tega 18,8 % strojnih inženirjev
- če upoštevamo samo povojne diplomante, je od 5039 diplomiranih inženirjev še vedno

no samo 22,2 % strojnih ali 1118 (vsi ti podatki se nanašajo na čas do konca 1965. leta).

In ker se sorazmerja v dveh nadaljnjih letih niso bistveno spremenila, imamo torej v Sloveniji šele slabo polovico inženirjev strojništva, ki so nam potrebni za dohitevanje razvoja v svetu in zato, da bi slovenska industrija lahko dala res kvalitetne rezultate.

O NEZAPOSLENOSTI INŽENIRJEV STROJNIŠTVA PRI NAS RES NE MOREMO GOVORITI

Možnosti za zaposlitev inženirjev strojništva so zelo pestre (od strojne tovarne npr. do nadzora instrumentov na neki medicinski ustanovi). Res pa je, da strojni inženir danes zelo lahko dobi delo izven naše države in veliko dobrih mladih strokovnjakov gre danes preko meje, saj npr. Zahodni Nemčiji ti strokovnjaki še vedno manjkajo. Razlogi za take »pobege« so pogosto materialni (nagrajevanje), pa tudi drugi. Naj omenimo samo dva: Nepravilno zaposlovanje komaj diplomiranih inženirjev, ki namesto, da bi nekaj let ob strokovnem mentorstvu v industriji rasli, si nabirali praktičnih izkušenj in razvijali tudi svoja posebna strokovna nagnjenja, zasedejo brez potreb-

ne prakse odgovorna ali celo vodilna delovna mesta, da bi jim lahko dokazovali nesposobnost za ta delovna mesta. Ali pa jih toliko zasipavajo z delom (domov nosijo v torbah pravilnike namesto strokovno gradivo ali literaturo), da morajo v strokovnem razvoju stagnirati, namesto da bi tudi na delovnem mestu imeli možnost poleg operativnega dela kaj preštudirati.

Poklicnega usmerjanja v strojništvo tako rekoč doslej ni bilo. Mladi izbirajo študijske usmeritve pač po nagnjenjih, pogosto tudi po modi. Na vprašanje, kdo je v naši družbi odgovoren za skladen razvoj strojništva v vseh industrijskih vejah, za zdaj še ni jasnega odgovora. Kakšna naj bo npr. stvarna zmogljivost našega visokega šolstva za potrebe strojništva? Odnos med diplomiranimi inženirji strojništva in inženirji z višjo šolo v razvitem svetu smo že zapisali. Ponovimo ga: 1 inženir z diplomom na 4,8 inženirja z višjo izobrazbo.

Potrebujemo torej manjše število strokovno in teoretično visoko izobraženih, ki naj bi jih vzgajala fakulteta in znatno večje število za strokovno prakso temeljito usposobljenih inženirjev, ki naj bi jih vzgajale višje šole. In za tako usmeritev študija v strojništvu je Fakulteta za strojništvo prav zdaj izdelala nov predlog, ki bo dan v javno razpravo. Ker je predlog nemara poleg ostalega zanimiv prav v tem, kako se neko področje visokošolskega študija vključuje v reformne in družbeno integracijske procese v Sloveniji, bomo prihodnji objavili drugi del tega članka na temo:

PO RACIONALNEJŠI POTOI DO VEČJEGA ŠTEVILA STROJNIH INŽENIRJEV USTREZNEJŠEGA PROFILA

SONJA GASPERŠIČ

DELAVSKA UNIVERZA »BORIS KIDRIČ«
LJUBLJANA

razpisuje dvodnevni seminar

Naloga delovne organizacije pri izvajanju zdravstvenega zavarovanja delavcev

Seminar je namenjen delavcem kadrovsko-socialnih služb in delavcem, ki opravljajo posle v zvezi z izvajanjem zdravstvenega, invalidsko-pokojniškega zavarovanja.

Na seminarju bodo sodelovali strokovnjaki s področja socialnega zavarovanja.

Predavatelji bodo nudili strokovno pomoč ter dajali nasvete za reševanje posameznih primerov zavarovanja.

PROGRAM SEMINARJA

1. Finansiranje socialnega zavarovanja
 2. Določbe temeljnega zakona o delovnih razmerjih, ki so v neposredni zvezi z izvajanjem socialnega zavarovanja
 3. Zavarovane osebe in prijavljanje le-teh pri komunalnem zavodu za socialno zavarovanje
 4. Osebnih dohodki, ki so osnova za izračun pokojniške osnove in osnove za plačevanje prispevkov ter osnove za nadomestila
 5. Izpolnitev obrazca ER-28 in obrazca ER-1
 6. Nadomestilo osebnega dohodka ob zadržanosti
 7. Pojem nesreče pri delu
 8. Skrajšani delovni čas zaradi bolezni in nadomestilo osebnega dohodka
 9. Nadomestilo osebnega dohodka med porodniškim dopustom in za skrajšani delovni čas
 10. Uveljavljanje pravic do nadomestila osebnega dohodka
 11. Podaljšano zavarovanje
 12. Sodelovanje zdravnikov in komisij v postopku
 13. Socialno zavarovanje med delom in bivanjem v tujini
 14. Posebnosti za države s sklenjenimi konvencijami o socialnem zavarovanju
 15. Pravica do starostne in invalidske pokojnine
 16. Pravica do družinske pokojnine
 17. Ostale pravice iz invalidskega zavarovanja
 18. Dolžnosti delovnih organizacij v zvezi z zaposlovanjem delovnih invalidov
 19. Postopek za priznanje pravic iz invalidsko-pokojniškega zavarovanja in postopek za ugotovitev pokojniške dobe
- Seminar bo v Ljubljani v dopoldanskem času. Prijave sprejema delavska univerza »Boris Kidrič«, Ljubljana, Miklošičeva 26, do 30. januarja 1968. Vse informacije dobite na delavski univerzi »Boris Kidrič«, Ljubljana, Miklošičeva 26, ali po telefonu št. 311-121.

T. ŠTEFANEČ

POMURJE, PRLEKLIJA IN SLOVENSKE GORICE POTREBUJEJO ŠOLO, KI DAJE NJHOVI MLADINI »SIGUREN KRUH«

Gostinci iz radenske šole znani daleč naokrog

● LETOS NAJ BI ZAČELI GRADITI NOVO ŠOLSKO POSLOPJE

Minulo je šest let, odkar se je gostinska šola iz Ljutomeru preselila v Radence. Prvotni skromen vpis v to šolo je v kasnejših letih zamenjal vedno večje zanimanje za gostinski poklic. Tako je v letošnjem letu vpisanih v gostinsko šolo, vajenski oddelek v sklopu šole in v oddelek za odrasle 201 slušateljev oziroma učencev. Radenska gostinska šola je v vseh letih svojega obstoja močno upravičila svoj obstoj, saj je dala kvalifikacijo gostinskega delavca in kruh mnogim mladim Pomurcem, ki se že od nekdanj navdušujejo za natakarski in kuharski poklic.

Večina absolventov te šole je dobila takojšnje zaposlitev, ne samo zaradi splošnega pomanjkanja tovrstnih kadrov, pač pa tudi vsled tega, ker so absolventi radenske šole po svojem zelo dobrem strokovnem znanju znani daleč naokrog. V šestih letih je šola končala 186 mladih ljudi. Mnogi med njimi danes delajo tudi v tujini, v Avstriji, Nemčiji in Švici, kjer so zelo cenjen strokovni kader. Nekaj absolventov pa je kon-

čalo tudi hotelirsko šolo v Ljubljani.

Šola pa ni brez težav. Največje ima zaradi premajhnih učnih prostorov. Učenci se stiskajo v eni učilnici, kdaj pa kdaj uporabljajo za pouk tudi obednico. Potrebovali pa bi vsaj še učilnico za strežbo, učno kuhinjo in kabinete. Pomanjkanje učnega prostora prav zdaj, ko je pritisk na šolo večji, onemogoča sprejem večjega števila učencev. Pomurje, Prlekija in

Slovenske gorice, odkoder se vpisuje največ mladine v to šolo, namreč premorejo le malo srednjih šol, ki še daleč ne morejo zadovoljiti vsem željam mladine po šolanju. Gostinska šola v Radencih je torej zelo potrebna, vsaj še nekaj let bo povpraševanja po njenem kadru dovolj.

Ker bo, kot se sliši, očitno zelo kmalu prišlo do postopka verificiranja poklicnih šol, se seveda postavlja vprašanje, kaj

bo z radensko gostinsko šolo, če pogojev za verifikacijo ne bo imela. Če šola dotlej ne bo imela potrebnih učilnic in kabinetov, se seveda lahko zgodi, da ne bo verificirana. To pa bi imelo zelo neželbe posledice za mlade ljudi iz Pomurja in ostalih bližnjih pokrajin, saj bi se jim doslej široko odprta vrata te poklicne šole zaprla. Tega se danes že zelo dobro zavedajo predstavniki zainteresiranih občinskih skupščin. Gostinske delovne organizacije in končno republiška izobraževalna skupnost. Vsi ti zainteresirani bodo morali torej v kratkem poskrbeti za 110 milijonov S-din za nove šolske prostore. Po nekaterih obetih bi do take gradnje lahko prišlo že letošnje leto.

PROSTI STREL

Hitro in enostavno

Sploh si ne morem predstavljati, kaj bi danes delali, če bi takole kar na mah ukinili dobro upeljano prakso posvetovanj, konferenc, sej, seminarjev in druge oblike te pomembne človeške dejavnosti.

Vse bolj pa se mi dozdeva, da na sestankih ni več tako zanimivo, kot pred leti. Človeku se vsiljuje občutek, da so se govorniki že docela izčrpali. Zato menim, da je sedenje na sestankih — vsaj za nas novinarje — samo še gola formalnost, ker lahko že vnaprej natančno napišemo poročilo in ga pošljemo tja, kamor je pač treba.

Kadar je sestanek na primer na temo telesna kultura, poleg običajno strneno ugotovitve, sklepe in priporočila nekako takole:

● Oddih in rekreacija zaposlenih sta še vedno zapostavljena. Vsi večji delovni kolektivi bi morali imeti svojega organizatorja rekreacije, aktiven od njih proizvajalec pa bi moral postati navada slehernega delavca...

● V minulem letu smo vložili v telesno kulturo blizu dva nova dinarja na prebivalca. To je malo. V letošnjem letu bomo morali to vsoto povečati...

● Strokovni kadri so še vedno naša šibka točka. Tako na šolah, kot v telesno vzgojnih organizacijah. V naslednjih letih bi morali poskrbeti za vzgojo precejšnjega števila novih strokovnih kadrov...

Ita., ita. ... Približno v tem smislu opravimo sleherni svoje poročilo. Enostavno in hitro, brez premišljanja in drugih podobnih naporov.

In dokler bomo vsi skupaj še toliko samo sedeli na sestankih, kot sedimo danes, sem prepričan, da novinarjem ne bo treba spremeniti današnjega načina poročanja.

Naši varovanci

Dobro poznam nekaj ljudi, ki so člani nekaterih športnih organizacij. Za to svoje članstvo prejema vsak mesec prav čeden kupček denarja. Seveda, čeden za vse tiste, ki tako rekoč ne delajo ničesar, ki niso niti v službi, niti ne študirajo, da sploh ne omenjam njihovih skromnih rezultatov v športni areni.

»Stipendije« pravimo danes takim podporam. Seveda so precej obilnejše od tistih, ki jih prejemo študentje za svoje delo na univerzi.

Tisti pa, za katere trdijo klubski funkcionarji, da so »perspektivni«, so seveda važni uživati poleg »stipendije« še druge ugodnosti. Njihov klub jim pogosto preskrbi stanovanje, plačuje izbrano prehrano, včasih jim priskrbi tudi avto ita., ita.

Po potrebi se pobrigajo klubski funkcionarji tudi za to, da se lahko njihovi »varovanci« vsako leto na novo vpišejo na kako visoko šolo in tako leta in leta uživajo status študenta.

Najbolj zanimivo pri vsem tem pa je, da omenjeni »športniki« nikoli niti za las ne odstopajo od svojih ugodnosti. Če v svojem klubu niso zadovoljni, potle se odpravijo enostavno drugam.

Nemalokrat tudi v zamejstvo. Vedo sicer, da je njihov odhod v tujino malce tvegana pustolovščina. Prav tako dobro pa se tudi zavedajo, da jim pot nazaj nikoli ne bo zaprta, saj jih bodo skoraj v vsakem primeru domači ljudje spet sprejeli z odprtimi rokami, ko se jih bodo zunaj naveščali.



ZIMSKA REKREACIJA ODRASLIH IN OTROK V ZASAVSKIH REVIRJIH

Spodbudne napovedi

● Za letošnjo zimo so nekatere organizacije in društva, med njimi tudi sindikati, pripravile nekaj zanimivih prireditev za odrasle in šolarje... ● V Hrastniku niso ostali samo pri lepih napovedih, marveč so že preizkusili pripravljenost ljudi za sodelovanje v zimskih športnih igrah... ● Komisija za letovanje, smučarski klub v Zagorju in krajevna skupnost pa so organizirali številne smučarske tečaje za otroke...

Komisiji za športne igre pri občinskem sindikalnem svetu in občinskem mladinskem vodstvu, društvo prijateljev mladine, občinska zveza za telesno kulturo in tovarniški komite steklarne Hrastnik so pripravili 7. januarja svojim članom majhno presenečenje. Tekmovanje v sankanju.

Sankaško tekmovalstvo je privabilo na lepo tekmovalno progostaro in mlado. V spretnostnem sankanju so se pomerili moški posamezno, ženske posamezno, sankaški pari in seveda tudi mladina. Prireditev je privabila veliko številno tekmovalcev in še več gledalcev.

Zanimivost tekmovalstva je bila tudi v tem, da so ljudje predlagali, naj bi postale v prihodnje podobne zimske igre stalna prilagoditev za rekreacijo odraslih občanov in šolarjev. Organizatorji so seveda poskrbeli tudi za nagrade. Moški zmagovalci v spretnostnem sankanju si je pridobil pravico do 10-dnevnega brezplačnega oddiha v počitniškem domu občinskega sindikalnega sveta Hrastnik v Vrsarju. Drugi najboljši pa so prejeli praktična darila, medtem ko si je najboljši šolar priboril pravico do brezplačnega 5-dnevnega zimskega letovanja.

Seveda pa niso bile tako pomembne nagrade, kot misel, da bodo imeli delavci in mladina odslej večje možnosti za organizirano zimsko športno rekreacijo.

Komisija za letovanje in smučarski klub Kisovec-Zagorje sta se odločila za strnjeno enotedenski smučarski tečaj za otroke v času polletnih počitnic. Zamisel je naletela na veliko zanimanje na šolah in pri starših. Gre namreč za nove oblike

učanja smučanja. Otroci bodo vsak dan zjutraj odšli z avtobusom v Kisovec, kjer jih bodo pričakali smučarski učitelji in drugi strokovni vaditelji. Med tečajem bodo imeli otroci vso potrebno oskrbo v tamkajšnjem smučarskem domu: zajtrk, malico, kosilo in tudi popoldanski obrok. V tečaj bodo sprejeli organizatorji najmanj 150, verjetno pa še več šolarjev, tako začetnike, kot tudi tiste, ki že obvladajo osnove tega lepega zimskega športa.

Komisija za letovanje pri občinski zvezi društev prijateljev mladine je pripravila za omejen tečaj 5.400 N-din, ki jih je privarčevala ob lanskoletnih poletnih počitnicah zagorskih otrok v svojem počitniškem domu. Solniki namreč za svoje delo v koloniji niso zahtevali nikakršnega plačila, medtem ko so člani komisije za letovanja s prostovoljnimi delom pri urejanju počitniškega doma prihranili marsikateri izdatek. Tako bodo starši, ki so se odločili poslati svoje otroke v smučarski tečaj, dejansko plačali minimalni prispevek. Najmanj 5, največ pa 25 N-din, seveda glede na njihove materialne možnosti. Če torej računamo, da bodo imeli otroci v času sedmih dni na voljo vso oskrbo, bo tečaj praktično brezplačen.

Ob zaključku tečaja pripravljata komisija za letovanje in smučarski klub zaključno prireditev s krajšim kulturnim programom, na katerem bodo razdelili spominske diplome.

V letošnje zimske prireditev se je vključila tudi krajevna skupnost Zagorje, ki bo organizirala za šolarje tekmovalja na smučarskih tekih, sankanju in tudi smučanju.

M. VIDIC

ŠTEVILNI SMUČARSKI TEČAJI

Smučarska sekcija Telesno vzgojnega društva Kovinar-Partizan Stora in komisija za športno rekreacijo pri Sindikalni podružnici Zelenarne Stora sta se na letošnje smučarsko sezono skrbno pripravili. Ze v mesecu decembru lani sta za predloške otroke organizirali smučarske tečaje, v času zimskih počitnic pa sta poskrbeli za 7-dnevne šole smučanja v Storah, na Teharjih, Svetini in v Kopolah.

Za šolo na Svetini, ki je nekoliko oddaljena od Stora — kjer pa so izvrstni smučarski tereni in lepa vlečnica — so organizirali tudi avtobusne prevoze v obe smeri. V primeru zadostnega števila smučarjev bodo v času zimskih počitnic organizirali zimovanje na Svetini. Za smučarje, ki se bodo udeležili šole na Svetini, bo v času opoldanskega odmora na voljo enolončnica.

Vsako soboto in nedeljo bo v bližini Stora prosto smučanje pod strokovnim vodstvom. Pežurni vaditelj bo skrbel za red in varnost na smučiščih, vsem smučarjem pa bo nudil strokovne nasvete.

Za starejše smučarje bodo vsako soboto in nedeljo organizirali šole smučanja na Svetini, in sicer na terenih pri vlečnici. Razen tega bo-

do organizirali v Storah priprave smučarjev za nastop na delavskih športnih igrah in prvenstvo Zelenarne Stora v smučanju. Prireditelj bodo tudi skupni izlet udeležencev smučarskega prvenstva Zelenarne Stora na Veliko planino in kolektivni izlet vseh smučarjev na Zelenico.

J. MASTNAK

KONSTRUKTOR JESENSKI PRVAK

Z enajstim kolom so v Mariboru zaključili jesenski del sindikalnega nogometnega prvenstva Maribora. Do presenečenja ni prišlo in tako je naslov jesenskega prvaka pričakovano osvojila ekipa Konstruktorja, ki je ves prvi del prvenstva nastopala v isti postavi. Za Konstruktor so nastopali: Bunjevec, Građošević, Sakun, Bistič, Liber, Gavec, Gluk, Sergej, Vrtič, Ibro in Pavlič. Ekipa Konstruktorja je prikazala dober nogomet in ima vse možnosti, da obdrži lep naslov tudi v spomladanskem delu prvenstva. Preseneča slaba uvrstitve lanskoletnega prvaka TAM, ki je zasedel osmo mesto.

Lestvica jesenskega dela nogometnega prvenstva: Konstruktor 14, ELKO 12, CRMT 11, Metalca 10, MIT 9, Livarna 9, Swaty 8, TAM 8, Karoserist 7 in APM 0 točk. Z. Drago

KRATKO IN JEDRNATO

● »Trofeje Pierro Coubertina«, največje mednarodno priznanje za fair-play, bo tudi letos prejel športnik, ki se je minulo leto izkazal s posebno pomembnim dejanjem oziroma vedenjem v športni areni v smislu fair-playa. Nagrada, ki jo je lani prejel naš rokoborec Stevan Horvat, predstavlja velik dogodek v mednarodnih športnih

krogih, saj pomeni tako za nagrajenca kot za njegovo domovino največjo čast.

Jugoslovanski športni novinarji so predlagali Mednarodni organizaciji za šport in vzgojo ICPE, ki dela v Parizu v okviru UNESCO, da bi podelili to najvišje priznanje letos čiški padalki Zdenki Zarubnickoj, ki je v Portorožu na lanskoletnem »Jadranskem kupu« izredno hrabrostjo in nesebičnostjo rešila gotove smrti svojo kolegico — padalko Heleno Tomašikovo, s čimer je tvegala Zdenka svoje lastno življenje.

Miro Cerar med delavci veletrgovine Mercator

Ze dlje časa gojijo delavci Mercatorja posebno tople simpatije do našega reprezentanta Mira Cerarja. Pred dnevi pa so ga povabili medse, v njihovem centralnem skladišču je zaposlenih največ mladih ljudi in prav zaradi tega so svojega gosta sprejeli v tej delovni enoti. Želeli so mu le stisniti roko, čestitati za dosedanje uspehe in mu zaželeli uspešno športno kariero tudi v prihodnje. Srečanje pa se je raztegnilo v poldrugourni sproščen klepet. Mercatorjevi delavci so spraševali, Miro Cerar pa je na vprašanja odgovarjal. Skupno so prehodili vso njegovo športno pot od otroštva dalje, še posebno pa od osemnajstega leta, ko je Miro Cerar začel žeti prva mednarodna priznanja. Znova so skupno obudili spomin na posamezne nastope, ko je Miro Cerar blestel, pa tudi na tiste, ko je »kiksnil«, kot je sam imenoval ponesrečeno vajo. V besedah so se veliko mudili na konju in presenečeno prislunili svojemu gostu, ko je povedal, da konj ni njegovo priljubljeno orodje.

Med mnogimi odgovori so mladi želeli izvedeti vzrok, zakaj je med mladino premalo zanimanja za aktivni šport. »Resnica je drugačna«, je odvrnil Miro Cerar. »Zanimanje je sicer manjše, posebno v mestih, zaradi lagodnosti, kajti težko je vzdržati nekajkrat na teden v telovadnici. V glavnem pa je v telovadnicah manj mladine zaradi pomanjkanja vaditeljskega kadra, ki bi znal poleg vadbe navdušiti mladino za telovadbo in jo pritegniti k telovadnim uram. To občutijo posebno v manjših krajih.«

Neka mladinka pa je hotela izvedeti, kako se Miro počuti, kadar stoji na zmagovalnem odru: »Ko vas gledamo pred televizijskimi zasloni, kako vam izročajo priznanje,« je dejala, »in zaslišimo našo državno himno, smo silno ponosni, da ste naš, da smo Slovenci in Jugoslavlani. Kako je v teh trenutkih vam?« In Miro Cerar je obširno razložil o svojih občutkih, ki ga prevečajo v tistem trenutku, kako mu kdaj pa kdaj zamlegajo oko solze sreče, kako v tistih nekaj sekundah lahko privabi v spomin vse dolge ure in tedne, ko je trdo vadil za nastop in kako so napori bogato poplačani z nepopisnim občutkom sreče in uspeha.

-uk

Napovedujte z nami!

Slovenci nismo prehudi ljubitelji iger na srečo, vendar nas je veliko, ki se tako ali drugače zanimamo za šport. Z igranjem na športni napovedi Jugoslovanske loterije pa si ne krajšamo le časa — saj moramo nekoliko zasledovati formo tekmovalnih parov — temveč pomagamo graditi športne objekte. Zato bomo odslej na naši športni strani vsako soboto objavljali napovedi naših bralcev in sodelavcev.

Današnja napoved se nanaša na jutrišnje tekme. Tokrat sta listek izpolnila urednik naše športne rubrike Andrej Ulaga, ki meni, da je boljše staviti na gotovo in v. d. upravnika Delavske enotnosti, Danilo Domanjko, ki sodi, da prinašajo lepe dobitke predvsem presenečenja.

| | |
|-----------------------|-------------------|
| JUGOSLOVENSKA LUTRIJA | |
| 3. KOLO | SPORTSKA PROGNOZA |
| 21. 1. 1968. | |

OVAJ LISTIČ JE BESPLATAN

| 12 TAKMIČARSKIH PAROVA | | 3. K | |
|------------------------|-------------------------|------|----|
| | | 2 D. | |
| TAKMIČAR 1 | TAKMIČAR 2 | I | II |
| 1 | ATALANTA - NAPOLI | 00 | |
| 2 | BOLOGNA - SAMPDORIA | 11 | |
| 3 | CAGLIARI - BRESCIA | 11 | |
| 4 | MANTOVA - JUVENTUS | 20 | |
| 5 | ROMA - INTER | 01 | |
| 6 | TORINO - LANEROSSI (V.) | 11 | |
| 7 | VARESE - FIORENTINA | 02 | |
| 8 | MILAN - SPAL | 11 | |
| 9 | FOGGIA - LAZIO | 10 | |
| 10 | MODENA - PADOVA | 01 | |
| 11 | MONZA - REGGINA | 11 | |
| 12 | POTENZA - CATANIA | 00 | |

Sreča se je to pot nasmehnila

V uredništvo smo dobili 316 rešitev noveletne križanke. Za začetek lep odziv in obenem tudi dokaz, da imajo naši bralci radi tovrstno razvedrilo. Vsekakor bomo v uredništvu to upoštevali in bomo vsaj dotlej, dokler nam ne bo mogoče povečati obsega časopisa, vključili od časa do časa na naše strani tudi križanke. Brž pa, ko bo možno povečati obseg časopisa — to je odvisno predvsem od finančnih sredstev — bomo križanko uvrstili v našo stalno rubriko.

Najtrši oreh v noveletni križanki je bila starogrška pokrajina DORIDA (vodoravno 89.) in prav tu je bilo v rešitvah največ »spodrsrlajev«. Res mora vsaka križanka imeti trd oreh, mnoge jih imajo celo več, vendar smo se mi vseeno odločili, da se bomo v bodoče čim bolj izogibali takih »ugank«, ki bi jih čim bolj širok krog naših bralcev ne mogel rešiti. Zatorej, če to pot naše križanke niste uspeli pravilno rešiti, poskusite

drugič, ko bo objavljena nova. To pa bo prav kmalu!

Tokrat so bili izmed tistih, ki so poslali pravilne rešitve, izžrebani:

1. nagrada v znesku 200 N-din — Jože Kastelic, Trebnje 95.

2. nagrada v znesku 150 N-din — Niko Podgornik, Tovarna verig Lesce.

3. nagrada v znesku 100 N-din — Ignacij Cuderman, Tupaliče 27, p. Preddvor.

4. nagrada v znesku 50 N-din — Miro Stalowsky, Ljubljana, Česnikova 28.

5. nagrada — celoletna naročnina DE — Franc Keguc, Celje, Ulica 29. novembra 22.

6. nagrada — polletna naročnina DE — Milena Čibej, Podturn št. 73, p. Dolenjske Toplice.

7. nagrada — polletna naročnina DE — Vida Hočevar, Celje, Vodnikova 11-II.

Denarne nagrade bomo izžrebancem poslali po pošti, nagrade v obliki naročnine pa bomo uredili v našem naročninskem oddelku.

REŠITEV KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. starka, 7. tast, 11. lista, 16. sestra, 22. stanoli, 23. Tegrad, 25. eleat, 26. estrada, 28. Arnim, 29. Marta, 31. brevir, 33. lantan, 35. VS, 36. Togo, 37. Parma, 38. Mostar, 39. karies, 40. pet, 41. ako, 42. vrana, 43. mornik, 44. kantor, 45. Kerr, 46. Na, 47. blato, 48. Colnik, 49. parter, 50. torba, 51. krava, 52. Baltik, 53. trotil, 54. Bali, 55. Ovidio, 57. mernik, 58. bralec, 59. malica, 61. proso, 62. kardan, 63. prepri, 64. Polikarp, 66. rast, 67. mornar, 68. krupon, 69. Tirana, 70. ha, 71. Ank, 72. derviš, 73. glosar, 74. Canađa, 75. pir, 76. vi, 77. satnik, 78. Platak, 79. malina, 80. zima, 81. acefilen, 83. klavir, 84. vereja, 85. koren, 86. Ararat, 87. plesen, 88. ledina, 89. Dorida, 90. eter, 91. premec, 92. Korint, 93. gamef, 94. Savin, 96. mistik, 97. trtica, 98. konec, 99. kk, 101. enak, 102. gosač, 103. natega, 104. Allan, 105. dol, 106. ven, 107. tartar, 108. manira, 109. kreda, 110. kura, 111. em, 112. barman, 113. titani, 114. Erato, 115. Sinaj, 116. Ricardo, 118. etika, 120. Ajshil, 122. nirvana, 124. Kanaan, 125. cepin, 126. atom, 127. Indija.

NAVPICNO: 9. S(tane) R(oz-man).



V komisiji za žrebanje noveletne nagradne križanke, ki je bilo dne 17. januarja ob 10. uri v prostorih uredništva Delavske enotnosti, so bili: od naročnikov DE Libuša Hrauský, zaposlena v Narodni banki — centrala Ljubljana, ugotovljena za Janez Voljč, Danilo Domanjko in Nena Luzar. Na sliki: komisija ugotavlja pravilnost rešitev.

NOVOLETNI OBETI IN NOVOLETNE SKRBI (II.)

Družinsko kolesje bo zaškripalo

V prejšnji številki sem nakazala, da matere upravljeno skrbijo, kaj bo z njihovimi predšolskimi in šolskimi otroki po spremembi delovnega časa, ko je v vrstic premo prostora ali pa v družinskih blagajnah premalo denarja, da bi plačevale razmeroma drago oskrbo in varstvo. Prav malo jim pomaga tolažba, da je v Angliji minilo nekaj let, preden so ustrezno rešili to vprašanje po celodnevni zaposlitvi staršev.

Toda pogledjmo, kakšne so še možnosti, da bi družinsko kolesje letos čim manj zaškripalo.

HONORARNO ZAPOSLOVANJE ŠTUDENTK

V Angliji baje študentke prevzemajo začasno varstvo otrok. Morda bi kazalo tudi pri

nas uvesti takšno pomoč, ki pa staršev še ni kdo ve kako ogrela. Dosedanje izkušnje se namreč niso obnesle. Toda bilo jih je malo in premalo, da bi idejo zavrgli.

Poleg starih tet in starih mater ter upokojenk, ki si z

varstvom otrok že pomagajo brestj skozi zadnja leta življenja ob skromni pokojnini, bi prišle v poštev še gospodinjske pomočnice — zaresne in tiste, ki si s pomočjo v gospodinjstvu služijo stanovanje in hrano.

V časnikih je vedno več oglasov za gospodinjske pomočnice in podnajemnice, ki bi pri delu in skrbi za otroke razbremenile zaposlene žene. Iščejo pa jih seveda le družine, ki imajo primerno velika stanovanja in nadpovprečne osebne dohodeke...

SAMO ŠTIRIINVAJSET DEKLET ZA POMOČ V GOSPODINJSTVU

Za zdaj si tudi ni mogoče delati iluzij, da bi zaposlene že-

ne dobile priložnostno pomoč v gospodinjstvu iz gospodinjskih servisov. V Ljubljani je na primer en sam takšen servis, zaposluje pa samo 24 pomočnic, ki jih pa ne morete dobiti, kadar jih želite. Kot so mi v servisu rekli, bi jih lahko zaposlili kvečjemu še deset, ker za več nimajo stanovanj. Štirinajset priložnostnih gospodinjskih pomočnic za tolikšno armado zaposlenih mater pa je kaplja v morju potreb.

Morda v tem peša naša iznajdljivost in podjetnost? Na zavodih za zaposlovanje delavcev je ravno brezposelnih deklet največ in če drugega dela ne dobijo, bi nemara prevzele tudi gospodinjske usluge, je nekdo bi jih moral organizirati. Če imajo ta dekleta stanovanja, problem najbrž ne bi bil težaven, delale bi namreč ravno tako 42 ur, kakor po tovarnah in ne od jutra do večera, kot običajne gospodinjske pomočnice.

GOSPODINJSKE MEHANIČARJE NE MANJKA

Potrebe po gospodinjski mehanizaciji bodo nedvomno po spremembi delovnega časa zelo porasle. Na srečo so naše trgovine dobro založene s hladilniki, v katerih bi zaposlene gospodinje shranjevale pred službo pripravljene jedi in jih pod večer samo dogrele, in s pralnimi stroji, dovolj je tudi peči z vgrajenimi termostati za enakomerno in varno ogrevanje v zimskem času. Ravno tako je na razpolago termos posodje za odnašanje hrane iz družbenih obratov, ki bo prišlo v poštev za mladino, prepuščeno zasebnemu varstvu ali brez varstva med spremenjeno zaposlitvijo staršev.

Vse te gospodinjske naprave so razmeroma poceni in jih dobimo na potrošniški kredit s poroki in celo brez njih. Če se kreditni pogoji zadnje dni niso poslabšali, si lahko pri Elektrotehni omislate celo pralne stroje Kastor (domači izdelek!) na dvajsetmesečni kredit brez denarnega pologa ob nakupu in brez porokov, čeprav jih je tovarna pocenila z 292.800 starih dinarjev na 258 starih tisočakov.

V ljubljanski Metalki ni te ugodnosti, ki jo je dala tovarna

Elektrotehni. Pri prodaji na kredit se ravna po splošnih navodilih bančnikov. Če vrednost nakupljenega blaga ne presega trimesečnih osebnih dohodkov kupca, mora kredit odplačati najkasneje v enem letu, če pa je račun večji, ga sme v obrokih plačati v dveh letih. Več kot petino zaslužka ne dtegujejo. Brez porokov pa vam dajo na polletni kredit kar za štiri poprečne mesečne zaslužke zaželene robe. V vseh primerih pa plačate ob nakupu 20 % denarni polog.

Trgovina z gospodinjskimi aparati pa bi verjetno še veliko bolj podprle zaposlene žene, če ne bi bančniki postavili klavzule, po kateri kreditent ne sme imeti dolgov pri njih oziroma v drugih trgovinah. Z skrajno vsako družina je kupila kaj na kredit, če ne avtomobila ali stanovanja, pa vsaj pohištvo ali obleko. Med odtegljaji so velike razlike, saj se mesečna odplačila sučejo med starih tisočkom in tridesetimi tisočaki, vendar banke vse kreditente mečejo v isti koš pri potrošniških kreditih, ki jih dajejo preko trgovine...

Ne glede na to lahko rečemo, da se poleg obratov družbene prehrane še najlaže zanesemo na pomoč trgovine pri premagovanju družinskih skrbi po spremembi delovnega časa.

Vse drugo je nekako preveč v zraku, da ne bi vsaj sprva zbegalo staršev. Pobude za ureditev otroškega varstva so po večini šele pobude, pa naj gre za pomoč študentk ali upokojenk, saj še niti tega ne vemo, kdo naj bi organiziral in vodil skrb in nadzor nad tem. Mislim namreč, da tega ne bi smeli prepustiti stihiji oziroma iznajdljivosti samih staršev. Isto velja za priložnostne gospodinjske usluge, če obstoječi servisi, ki pa jih je najbrž v Sloveniji zelo malo, ne bodo prevzeli te naloge. Četudi bi to vprašanje rešil, bi ostalo še eno nerešeno: za enourno pomoč plačajo ljubljanske gospodinje Obrtno-komunalnemu servisu 480 starih dinarjev. Družine z majhnimi dohodki bi ne mogle zagrizniti v to kislno jabolko, zlasti, če dekleta ne bi bila vajena gospodinjskega dela in bi bil njihov delovni učinek minimalen.

Vseh teh vprašanj, ki sem jih navedla v obeh člankih pod skupnim naslovom in zbrala med razgovorom z zaposlenimi in zaskrbljenimi materami in gospodinjami, se moramo resneje lotiti. Mladinskih deliktov, ki se utegnejo pomnožiti, če prepuščimo še več otrok ulicam in cestam, in kraje otrok po mojem mnenju omejit s pridiganjem staršem, naj bolj pazijo na naraščaj, in s »hora legalis«, kakor so pred dnevi naredili mariborski občinski možje...

MARIOLA KOBAL

Kdor zdravje ljubi, ne pije veliko. Če pa pije, pije Hermeliko!



DAVA TOVARNA RASTLINSKIH SPECIALITEV



O smotrih reorganizacije zdravstvene službe je bilo že veliko povedanega. Tudi o prizadevanjih za izboljšanje organizacije zdravstvene službe, da bi bila ta cenejša in kar se da najbolj prilagojena potrebam zavarovancev. Vendar pa povsod nimajo poslušna za to.

Če smo bolj konkretni: Zavarovanci z območja Smarje pri Jelšah so zelo prikrajšani. Skoraj v središču občine, tako rekoč pri roki, imajo znano zdravilišče Rogaska Slatina, ki lahko nudi, denimo prav tako kot celjska bolnišnica, določene specialistične usluge, predvsem razna obsevanja in rentgenske preglede. Zavarovanci s tega področja pa morajo vseeno na rentgen v celo 40 km oddaljeno Celje ali v Rogatec. Ne smejo pa na tak pregled v Zdravilišče Rogaska Slatina. Komunalni zavod za socialno zavarovanje v Celju, kamor sodi tudi to območje, namreč noče plačati podobnih uslug specializiranemu zdravilišču v Rogaske Slatini in jih raje plačuje celjski bolnišnici.

Dejstvo je, da so zavarovanci v občini Smarje pri

Jelšah s tem nezadovoljni. Iz preprostih razlogov. Dobro, če gre za samo za pregled kolikor toliko zdravega človeka, to vožnjo z avtobusom v Celje ali Rogatec še nekam prenese. Mnogo težje pa je pri tistih, ki morajo v Celje s pljučnico ali s kakršnokoli težjo boleznijo. To so človeški razlogi, zaradi katerih bi si Smarčani želeli na pregled in določeno zdravljenje v zdravilišče, trdijo pa tudi, da so nekateri pregledi, ki jih opravljajo v zdravilišču Rogaska Slatina, celo bolj kvalitetni, kot tisti v Celju. Ne bi se podrobneje spuščali v te trditve, Prav gotovo pa drži, da je zdravilišče Rogaska Slatina za določene dejavnosti specializirano zdravilišče.

Razen teh človeških razlogov pa je tu še finančno vprašanje. Povedali so, da bi na leto samo pri potnih stroških zavarovancev, ki morajo na pregled v Celje, prihranili 2 do 3 milijone starih dinarjev, če bi ti lahko hodili na obsevanje in na rentgen v zdravilišče Rogaska Slatina. Tolikšen znesek pa bi bil že dovolj, da bi krili stroške za tovrstne usluge, ki bi jih nudilo zdravilišče.

Prihranek pri potnih stroških, ki jih plača socialno zavarovanje, pa je le del sredstev. Prihranili bi nam-

reč precej denarja tudi s tem, ker bi bilo v delovnih organizacijah manj izgubljenih delovnih dni, ki jih pri sedanjem načinu »popotovanja« izgubijo zavarovanci. Res, da tega, koliko denarja bi s tem prihranili, podrobno še ni nihče izračunal. Toda po grobih ocenah bi to spet vrglo nekaj milijonov starih dinarjev. Prav zaradi tega je zahteva delovnih organizacij z območja občine Smarje pri Jelšah in tudi občinskih sindikatov, da bi zdravilišče v Rogaske Slatini opravljalo tista obsevanja in rentgenske preglede, za katere je specializirano, toliko bolj upravičena.

Na sestanku predstavnikov delovnih organizacij celjskega komunalnega zavoda za socialno zavarovanje in medobčinskega zdravstvenega centra so se o vsem tem menda že dogovorili. Toda, vse skupaj je ostalo le pri dogovorih in pri razpravljanju, kako bi bilo pravzaprav smotno to urediti. Zavarovanci in delovne organizacije v smarski občini pa še naprej plačujejo težke milijone starih dinarjev samo zato, ker se od dogovorov naprej še nič ni premaknilo in ker zavarovanci še vedno potujejo v Celje po usluge, ki bi jih lahko dobili »doma«.

M. ŽIVKOVIC



AVTOELEKTRO TOLMIN je dobil letos jugoslovanskega oskarja za plastično embalažo svojih vžigalnih svečk

Vsak kupec vžigalne svečke je lahko nagrajen dvakrat. Prvič s kvaliteto svečke, ki je trenutno med najboljšimi na svetu, in drugič, če vrne plastično embalažo podjetju AET. Za štiri poslane plastične embalaže ste lahko izžrebani za dobiček — avtomobilski radijski sprejemnik, za eno vrnjeno plastično embalažo pa lahko prejmete denarno nagrado v višini 100 N-dinarjev.

